

Naujienu Antroji Dalis

NR. 337

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

LIETUVIŲ RAŠOMOSIOS KALBOS ŽODYNAS*

KLEOPAS MATUSEVIČIUS ir VYTAUTAS MEILUS

BENDROSIO PASTABOS

(Tęsinys)

KOREKTŪROS KLAIDOS

Korektūros klaidų NSB žodyne, galima sakyti nedaug tėra, bet žodynas dar nėra padaręs jokių atitaisymų, kurių galima buvo tikėtis būsianti žodyno gale. Raidėje A ir B, vis dėlto, aptikta šios korektūros klaidos.

atitrūkti: atitrūkę uolų ākmens rito...; turėtų būti — ritos.

atōtykis=atitykis, kurio žodžio žodyne nėra; atitinkamoj vietoj yra žodis *atitikis*.

atraityti: kelnes iki kelių... Žodis "kelių" neturi kirčio.

atšvaituōklis=atsvaitas, t. b. *ātšvaitas*.

andrūtas, -o — neturi kirčio.

bādas — iš *bādo*... — "iš" neturi kirčio.

būžys-buzio, t. b. *būžio* (ž).

Imant visą žodyną, galima numanyti, kad aukščiau parodyto pobūdžio klaidų prisirinktų apšiai. Be to, reikia pažymėti, kad čia tebuvo imamas tiksliai lietuviškasis tekstas, kuriame, tektų tarti, korektūros klaidos veikiau galėjo atsirasti.

ŽODŽIŲ PARINKIMAS IR ŽODŽIŲ SUDARYMAS

NSB žodynas vadinamas: "Lietuvių rašomosios kalbos žodynas". Savo prakalboje autoriai tarp kitko sako: "Todėl dabar kas kart vis daugiau jaučiamas kiek galint pilnesnio, patikimesnio šiandieninės lietuvių rašomosios kalbos žodyno reikalas, — tokio žodyno, kuris apimtų įstaiginę, mokyklinę, reikmeninę ir taip pat šnekamąją lietuvių kalbą". Toliau sakoma: "Mūsų žodynas, kuriuo, manoma, galės naudotis tiek vokiečiai, tiek lietuviai, nori su nešališku sąžiningumu atvaizduoti leksikalinę dabartinės lietuvių rašomosios kalbos pusę". Taigi autoriai turėjo platų užsimojimą ir norą paruošti tokį žodyną, kuris būtų platesnis ir išsamesnis už visus kitus iki tol išleistus žodynus. Nėra abejonės, kad šis jų užsimojimas yra jiems tiek pavykęs, kad NSB žodynas yra geresnis už ankstyvesnius žodynus, tačiau, nežinrnt to, galima padaryti žodynui visą eilę priekaištų, pirmiausia, žodyno galutiniai redakcijai (Niedermann). Žodyno medžiagą, kaip kad prakalboje sakoma, yra rinkę visi trys autoriai vienodai, tačiau medžiagos rinkime pasigendama tikslingo plano, pagal kurį autoriai būtų pasidaliję sritimis ir geriau išlaikę tų sričių proporcingumą. Jeigu tokio griežtesnio pasiskirstymo nebuvo, (pasakyta tiek, kad mokslinę ir techninę terminologiją tvarkė F. Brender), tada galutinėje redakcijoje turėjo būti atskirų autorių surinktos medžiagos tikslesnis koordinavimas, išlyginimas.

Dėl žodžių parinkimo galima būtų pasakyti sekantį:

Terminologija. Medicininės, zoologinės, botaninės, techninės, cheminės ir kt. mokslinės literatūros žodžiai gana kruopščiai surinkti: paduoti. Kyla klausimas, ar yra reikalas sudėti visą šitą tarptautinę terminologiją į lietuvių rašomosios kalbos žodyną? Juk tokie žodžiai, kaip kad: *abscesas*, *absccisas*, *absoliucija*, *akomodacija*, *asekuracija*, ir t. t. yra ir ne lietuviui suprantami,

mi, nežinrnt kiek sulietuvinatos šių žodžių rašybos. Jų vertimas į vokiečių kalbą, kaip kad: *abscesas* — *Eitergeschwür*, *absoliucija* — *Sündenvergebung* ir t. t. yra vokiečių o ne lietuvių kalbos žodyno reikalas. Būtu visai kas kita, jei šalia šios tarptautinės terminologijos visur būtų paduoti lietuviški atatikmenys; deja, tai tik retais atvejais tepadaryta.

Krikščioniškieji bei lietuviškieji tautiniai vardai yra į žodyną visiškai neįtraukti, o tai dėl dažnai gana skirtingos rašybos (krikščioniškųjų vardu atveju), turėjo būti padaryta.

Lietuviškieji vietovardžiai, kaip miestų, miestelių, upių, ežerų ir pan. pavadinimai į žodyną neįdėti, bet, atrodo, tas taip pat turėjo būti padaryta.

Bendrieji geografiniai terminai, tautų bei valstybių pavadinimai lietuvių kalboje taip pat pasigendami. Yra tiksliai paduoti žodžiai Lietuva ir Lenkija, su visa eile išvestinių žodžių, kaip kad: *lietuvis*, *lietuviškas*, *lenkas*, *lenkiškas* ir t. t. Gana keista, kad žodžio Latvija žodyne nėra, tuo tarpu randami žodžiai: *latvėti*, *latvininkas*, *latvinti*. Be to, randami dar žodžiai: *gudas* ir *maskoliškas*. Tai viskas. Nebuvimas žodyne geografinės bei etnografinės terminologijos yra sunkiai pateisinamas, juo labiau, kad įvairios mokslinės terminologijos bei šiaip gryniausiu tarptautinių žodžių žodyne pilna.

Barbarismai. Žodžių vadinamų barbarismais, daugiausia rusiškos bei lenkiškos kilmės pasitaiko žodyne gana daug. Tie atvejai, kada šalia barbarismo paduodamas ir grynai lietuviškas žodis, yra suprantami, pateisinami, nes barbarismų, nors jų ir labai griezgtai, tiek literatūrinę, tiek šnekamojoje kalboje, vengiama, vis dar liaudies šnekamojoje kalboje pasitaiko sutikti. Tie atvejai, kada barbarismai verčiami į vokiečių kalbą, nepaduodant šalia gyno lietuviškojo žodžio, yra netikę: nesuprantama, kaip autoriai galėjo tokias klaidas daryti.

Štai eilė barbarismų iš kelių pirmųjų žodyno raidžių, kurie dedami be grynųjų lietuviškųjų žodžių: *akvata*, *apsūdyti*, *bačka*, *bagotas*, *biški*, *blekė*, *brudas*, *brukas*, *ciecorius*, *čebatas*, *čerauninkas*.

Tarmiškumai. Nemaža tarmiškumų, t. y. žodžių vartojamų vienoje kurioje nors krašto dalyje (liaudies šnekamojoje kalboje), priešpastatoma bendrinės kalbos žodžiams, ir tai taip pat neturėtų būti daroma. Būtų teisinga, kad mokslinis rašomosios kalbos žodynas, dėdamas tarmiškumus, pažymėtų jų kilmę, o taip pat paduotų ir bendrinės kalbos žodį. Štai keli tokie pavyzdžiai, kur aiškūs tarmiškumai eina vietoje bendrinės kalbos žodžių: *aila*, *apautuvas*, *apušė*, *bailė*, *būkla*, *cina*, *darga*, *dvikantė*, *išplaudimas*, *išdėjimas* (5), *išnavimas*, *jezavitas*, *kunigysta*.

Išvestiniai žodžiai. Ne mažai priekaištų galima padaryti žodyno autoriams kada patyrinėjama pagrindiniai ir iš jų padaryti išvestiniai žodžiai. Gal būt šioje vietoje ir pasireiškia labiausiai trūkstamas konsekventiškumas papildant ir sistematizuojant žodyno medžiagą. Dažnai šalia paduodamų pagrindinių žodžių pasigendama būtinų išvestinių, bet kur kas blogiau, kai išvestiniai žodžiai paduoti, o pagrindiniai ne.

Štai pavyzdžiai, kur veiksmazodžiai paduodami, bet iš jų išvestinių daiktavardžių pasigendama ir atvirkščiai, kur daiktavardžiai paduodami, gi veiksmazodžių, iš ku-

rių tie daiktavardžiai išvesti, nėra:

<i>pagrindiniai žodžiai yra:</i>	<i>trūksta išvestinių</i>
apsinakvoti	apsinakvojimas
apsikniaubti	apsikniaubimas
apsišvarinti	apsišvarinimas

<i>išvestiniai žodžiai yra</i>	<i>trūksta pagrindinių</i>
adaptavimasis (!)	adaptuoti
apsigynimas	apsiginti
apsiginklavimas	apsiginkluoti
apsigyvenimas	apsigyventi
apsikrėtimas	apsikrėsti
apsileidimas, apsilaidėlis	apsileisti
apsilenkimas	apsilenkti
apsimetimas, apsimetėlis	apsimesti
apsirūpinimas	apsirūpinti
apsisaugojimas	apsisaugoti
apsivylimas	apsivilti

Tiesa, paduoti trūkstamieji veiksmazodžiai yra sangražiniai (išskyrus "adoptuoti") ir jie randami, kursyvu pažymėti, prie jų pagrindinių formų (išskyrus "apsisaugoti") tačiau tas nekeičia teigimo iš esmės, juo labiau, kad kai kurie daiktavardžiai išvesti iš pagrindinių veiksmazodžių formų yra paduodami šalia veiksmazodžių, pav.:

<i>apginti</i>	ir	<i>apgynimas</i>
<i>apleisti</i>	ir	<i>apleidimas</i>
<i>aprupinti</i>	ir	<i>aprupinimas</i>

Be to, sangr. formos: *apsigyventi*, *apsileisti*, *apsilenkti*, *apsimesti*, yra savo prasmeje labai skirtingos nuo pagrindinių formų, todėl ir jos turėtų būti žodyne atskirai paduodamos, juo labiau, kad kai kurių veiksmazodžių sangr. formos ir iš jų išvesti daiktavardžiai yra paduoti. Pav.:

apsibūti	ir	apsibuvimas
apsidairyti	ir	apsidairymas
apsiryti	ir	apsirijimas
apsispręsti	ir	apsisprendimas

Žemiau paduodami palyginimai taip pat rodo nekonsekventiškumą išvestinių žodžių sudaryme, pav., skaitvardžiai: *aštuoni* ir *keturi*. Iš abiejų šių žodžių padaryta eilė išvestinių žodžių, tačiau palyginę juos gauname savotišką vaizdą, būtent, iš žodžio *aštuoni* yra daug mažiau išvesta žodžių kaip iš *keturi*. Čia paduodami tiksliai tokie žodžiai, kurie gali būti prilyginami, t. y. išvestiniai iš *aštuoni* gali turėti atitikmenis išvestiniams iš *keturi* ir atvirkščiai. Skiltyje duodamas brūkšnelis (—) rodo, kad žodis neturi atitikmens lyginamajame skaitvardyje:

aštunkė	—
aštuntas	ketvirtas
aštuonakė	keturakė
aštuonregis	—
aštuoneri	ketveri
aštuoneriopas	ketverio pas
aštuonetas	ketvertas
aštuoni	keturi
aštuoniasdešimt	keturiasdešimt
aštuoniasdešimtas	keturiasdešimtas
aštuoniese	keturi ese
aštuoniolika	keturiolika
aštuonioliktas	keturioliktas
aštuonkampinis	—
aštuonkaūpis	keturkaūpis
aštuonkojis	keturkojis
aštuonlinkas	keturlinkas
aštuonmėtis	—
aštuonmetis	ketū rmetis

(Tasa 2-me psl.)

LIETUVIŲ RAŠOMOSIOS KALBOS ŽODYNAS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

—	keturakis
—	keturbriaunis
—	keturdantis
—	keturdienis
—	keturgalvis
—	keturialinkas
—	keturiavietis
—	keturiesu
—	keturiolikis
—	keturiskart
—	keturissyk
—	keturjėgis
—	keturka
—	keturkalvis
—	keturkampis
—	keturkampis
—	keturkampiškas
—	keturkart
—	keturkertis
—	keturlypinis
—	keturlypis
—	keturlizdis
—	keturnytas
—	keturpapė
—	keturrankis
—	ketursienis
—	ketursiėnis
—	ketursyk
—	keturskambis
—	keturskatikis
—	ketursklypis
—	ketursparnis
—	keturšonis
—	keturvalakis
—	keturženklis
—	keturžiaunis
—	ketveria
—	ketverinimas
—	ketverta
—	ketvirta
—	ketvirtadalis
—	ketvirtadienis
—	ketvirtaeilis
—	ketvirtainis
—	ketvirtainis
—	ketvirtainiškas
—	ketvirtadalis
—	ketvirtis
—	ketvirtininkas
—	ketvirtinis
—	ketvirtmetis

Panašus, nors kiek ir lygesnis vaizdas gaunasi palyginus būdvardžius: *baltas* ir *juodas*.

baltas	juodas
baltbarzdis	juodbarzdis
baltgalvis	juodgalvis
balti	juosti
baltybė	juodybė
baltylai	juodylai
baltinimas	juodinimas
baltinti	juodinti
baltis	juodis
baltitelailis	—
baltitelis	—
baltkartis	—
baltkojis	juodkojis
baltmargas	juodmargas
baltmargis	juodmargis
baltnugaris	juodnugaris
baltoka	juodoka
baltplaukis	juodplaukis
baltplunksnis	—
baltrankis	—
baltsnapis	juodsnapis
baltsparnis	juodsparnis
baltuma	juoduma
baltumas	juodumas
baltuoti	juoduoti
baltutėlis	—
baltveidis	—
baltžemis	juodžemis
—	juodakis
—	juodaodis
—	juodasermėgė
—	juodaspalvis
—	juodaufi

—	juodavimas
—	juodekšlis
—	juodekšnis
—	juodėti
—	juodymas
—	juodymė
—	juodyn
—	juodintojas
—	juodišius
—	juodokas
—	juodragis
—	juodraštis
—	juodširmis
—	juodulis
—	juodumynai
—	juodaoti

Tas pat gaunasi palyginus būdvardžius *blogas* ir *geras*.

blogas	geras
blogėti	gerėti
blogybė	gerybė
blogyn	geryn
bloginai	gerinti
blogumas	gerumas
—	gerėjimas
—	geryneiga
—	gerinimas
—	gėris
—	gerokas
—	geruma
—	gerumynai
—	gerumu

ŽODŽIŲ SKAIČIUS

Negalima reikalauti, kad NSB žodynas apimtų visus lietuvių rašomosios kalbos žodžius. Tai yra "lietuvių kalbos žodyno" (Balčikonis) reikalas. Nėra abejonės, kad NSB žodynas yra geresnis ir turtingesnis už ankstyvesnius žodynus. Tačiau yra įdomu palyginti NSB su Sereiskio: lietuviškai-rusišku žodynu, kuris išleistas taip pat 1932 m., tačiau, matyt, kiek vėliau po pirmaujų NSB žodyno sąsiuvinį pasirodymo.

Čia paduodamas apytikris žodžių skaičius kelių raidžių, suskaičiuotų abiejuose žodynuose:

	NSB	Ser.
A.	3,500	5,300
B.	1,000	1,700
I.	7,500	7,600
K.	4,500	4,200

Iš šių skaičių galima padaryti išvadą, kad Sereiskio žodynas turėjo įtakos NSB žodyno medžiagai papildant.

NETIKSLIAI SUPRASTI IR NETEISIN- GAI NUKREIPTI ŽODŽIAI

Perskaičius žodyną (nuo A iki K) pastebėta keliasdešimt žodžių, kurių viena dalis yra netiksliai suprastų, kita dalis neteisingai nukreiptų į kitus žodžius. Pastarieji yra tokie žodžiai, kurie patys nors ir būdami tinkami bendrinės ir literatūrinės kalbos žodžiai, nėra verčiami į vokiečių kalbą, bet nukreipiami į kitus (verčiamus) žodžius, kurie, deja, yra arba tarmiškumai, arba archaizmai arba šiaip bendrinėje kalboje retai vartojami.

Šitokie pastebėti žodyne netikslumai daro įspūdį, kad žodyno medžiaga nebuvo peržiūrėta lietuvių kalbininkų. Pažymėtina, kad vėlyvesniuose sąsiuvinuose minėtos rūšies netikslumai kas kart retėja.

Netiksliai suprasti yra tokie žodžiai, kurie taip pat atskirai neverčiami, bet lyginami į kitus, daugiau ar mažiau skirtingos prasmės žodžius. Žemiau paduodama ke-
liolika tokių žodžių, kurių prasmės bando-
ma atskirai, nors ir gana siaurai, nusaky-
ti, kaip kad jos suprantamos bendrinėje
kalboje ir kaip kad jos turėtų būti žody-
ne nusakomos:

akmenynė = akmenynas

Šitoks lyginimas yra klaidingas, nes abie-
jų šių žodžių prasmės yra skirtingos. A k-
m-e-n-y-n-ė (ir panašūs žodžiai galūne
-ynė, pav. beržynė, durpynė, obelynė) rei-

kia vietovardį (tikrinį arba netikrinį) t.y.
pavadinimą vietos, kuri net visiškai neak-
meninga gali būti, tačiau kurioje kada
nors turėjo būti akmenynas. Akmenynas—
Steinhausen, steiniger Ort—reiškia akme-
ninga arba akmenuota vietą.

akmenuotas = *akmeningas*.

Galūnė *-uotas* reiškia išorinę savybę,
pav., *akmenuota žemė* — nuklota akme-
nimis, *taukuotas stalas* — išleptas taukais,
kalnuota žemė — nelygus paviršius ir t. t.
Galūnė *-ingas* rodo vidurinę savybę, pav.,
akmeninga žemė — gausi akmenų kasant
gilyn (paviršiuje gali turėti akmenų, bet
gali ir neturėti). *Sultingas obuolys* — pil-
nas sulčių, *versinga karvė* — eine trächti-
ge Kuh, ir t. t.

alksnynė = *alksnynas*

Alksnynė — vietos pavadinimas, *alksnynas* — alksnių miškas (palyg. *akmenynė* = *akmenynas*).

atėjūnas = *ateivis*

Abu šie žodžiai dažnai naudojami lygia-
greta, tačiau savo dvasioje jie yra skir-
tingi. *Ateivis* reiškia naujai atvykusį žmo-
gų visiškai neutralia prasme, tuo tarpu *atė-
jūnas* reiškia nepageidaujamą *ateivį*.

atvažinėti = *atvežti*

Atvažinėti yra paduodama kaip dažni-
nis nuo *atvežti*, ir yra visiškai klaidinga,
nes tai yra dažn. nuo *atvažiuoti*. Dažn. nuo
atvežti yra *atvežinėti*.

Bolševistas (Bolschewik, Bolschewist).
Lietuvių kalboje sakoma *bolševikas*, bet
ne *bolševistas*. *Bolševikas* žodyne visiškai
nepaduodamas. Būdvardžiai *bolševistinis*
ir *bolševistiškas* yra tvarkoje, tačiau vietoj
paskutiniojo dažniausiai vartojama *bolše-
vikiškas*, kurio žodyne taip pat nėra.

bumbulas = *bumburas*

yra du skirtingi žodžiai. *Bumbulas* reiškia
rutulį, kamuolį, mazgą, guzą. (*Kurschat*:
eine knotenartige Verdickung im Garn, an
einem Stock, etc., *Sereiskis*: zakrutina v
nitkė ili vėrevkė, užel na knutė; utolščeni-
je, golovka, šiška, šar). Gi *bumburas* yra
pumpuras (*Sereiskis*: počka u rastenija).

daugintojas = *daugiklis*

Daugiklis verčiamas į Multiplikator
(artim.), tai yra teisinga, tačiau dauginto-
jas, kurio prasmė atskirai nepaduodama,
pirmoje vietoje reiškia *asmenį, kuris dau-
gina* (*Kurschat*: der Mehrer, wer mehrt;
Sereiskis: množitel, kto umnožajet, uvėli-
čivajet). Žodis *daugiklis* niekada negali
būti taikomas asmeniui.

erškėtnė = *erškėtnas*

erškėtnė — vietos pavadinimas; *erškėtnas*—erškėčiais apaugusi vieta. (Palyg. *akmenynė* = *akmenynas*).

išdavikas = *išdavėjas*

išdavėjas verčiamas kaip *Verräter*. Galima
rasti literatūroje (ankstyvesnėje) žodį *iš-
davėjas* kaip *Verräter*, tačiau jeigu tai nėra
klaidingas pavartojimas, tai kiekvienu
atveju, sušvelninąs prasmę, mažiau panie-
kinantis.

Tikroji *išdavėjas* prasmė yra *Ausgeber*,
wer ausgibt.

išdavikas reiškia tikrai *Verräter*.

išsiskleidimas = *išsikėtimas*

Nors šiedu žodžiai ir dažnai galėtų kits
kitą atsloti, tačiau juodvieju atspalviai yra
skirtingi. Pav., žiedo *išsiskleidimas* reiškia
atsidarymą, pražydėjimą, gi žiedo *išsikėti-
mas* reiškia išlepimą, negražią formą, daž-
niausia jau baigiančio pražydyto žiedo.

išsikėlusi mergina yra vulgarus išsireiš-
kimas, reiškias išsižergusią, išsilapojusią
mergą; tuo tarpu *išsiskleidusi mergina* yra
aba neutralus, beveik nesuprantamas pa-
sakymas, arba metaforiškai, poetiškai sa-
kant reikštų subrendusią, pražydusią mer-
giną.

išsodinimas = *iškrova*

Pirmiausia yra neaišku, kodėl *iškrova*, o
ne *iškrovimas*. Abu šie žodžiai yra tos pa-
čios prasmės, tačiau *iškrovimas* yra tinka-
mesnis ir dažniau vartojamas žodis.

Iškrova, *iškrovimas* reiškia *Ausladen*,
Löschen, pav., prekių *iškrovimas iš laivo*,

LIETUVIŲ RAŠOMOSIOS KALBOS ŽODYNAS

(Atkelta iš 2-ro psl.)

iš vežimo; palyg. *Sereiskis*: *iškrova, iškrovimas* — vygruzka, razgruzka).

Išsodinimas (*Sereiskis*: *vysaživanije*), yra surišta su asmenimi, o ne su daiktu. Pav., keleivio išsodinimas iš laivo, išsodinimas (atleidimas) iš tarnybos, kariuomenės išsodinimas (išlaipinimas) į krantą, ir pan.

karvelynas = *karvelidė*.

Karvelidė yra teisingai verčiama į *Taubenschlag, Taubenhau*s, tačiau *karvelynas* reiškia karvelių ūkį, kaip kad *vištynas* reiškia vištų ūkį ir negali būti lyginamas su žodžiu *vištūninkas* — trobesys, kuriame laikomos vištos (*vištėdė. K. M.*).

krūmynė = *krūmynas*

Krūmynė — vietos pavadinimas; krūmynas — krūmais apaugusi vieta, krūmų miškas (palyg. akmenynė=akmenynas).

Neteisingai nukreiptų žodžių (aptarimas paduotas aukščiau) pasitaiko sutikti žodyne žymiai dažniau. Žemiau paduodami tik pagrindiniai žodžiai, gi reikia suprasti, kad ir tam pagrindiniam žodžiui priklausa giminingi žodžiai (pav., arkivyskupas ir arkivyskupija, arkivyskupystė; atsidūsėti ir atsidūsėjimas, ir pan.) yra reikalingi tokio pat atitaisymo, t. y. sukeitimo vietomis:

table border="0" style="width: 100%;">
abrozdas	= abroz
aktualus	= aktuališkas
antpuolis	= antpultis
apavas	= apautavas
apgavystė	= apgavas
arkivyskupas	= arcivyskupas
ąsotis	= ąsočius
aštuntas	= ašmas
atsidūsėti	= atsidūsėti
auskaras	= asikaras
avalynė	= autavas
avigalvis	= avidvasis (! K. M.)
baimė	= bailė
baisumas	= baisingumas
brolžudybė	= brolažudybė
būklė	= būkla
cinas	= cina
daigumas	= daigslumas
daiktaraštis	= daiktalapis
dalininkas	= dalykininkas (!? K. M.)
dalyvautojas	= dalyvininkas (! K. M.)

table border="0" style="width: 100%;">
dalyvavimas	= dalininkavimas
dalyvis	= dalyvininkas
darbymetė	= darbylaikis
dargana	= darga
darna, darnas...	= derna, dernas...
debesuotas	= debesėtas
duosnumas	= duoslumas
dryžas	= dryžainis
dvikova	= dvikautė
džiovykla	= džiaustykla (! K. M.)
ėdimas	= ėdesys
epušė	= apušė
fabrikas	= fabrika
garbėtroška	= garbėmyla
garvežys	= garvežimis
geidulys	= geidalas
griuvėsiai	= griuvenos
grojikas	= grajytojas
inašas	= inaša
indėlis	= idėlis
įsakmiai	= įsakmai
išbalinimas	= išbaldymas
iškamavimas	= iškaišimas
išklajuoti	= išklėjuoti
iškvaillavimas	= išdurniavimas
išplovimas	= išplaudimas
išplūdimas	= išdėjimas 5
ištivirkimas	= ištivirka
išžaginimas	= išanavimas
jezuistas	= jezavitas
kaklaraikštis	= kaklajuostė
karys	= kariauninkas
kunigystė	= kunigysta
kvailys	= kvaila

VERTIMAI

Bendrai imant žodžių vertimai į vokiečių kalbą yra geri, rūpestingai atlikti. Dau-

Zarasai

gelis lietuvių kalbos žodžių, kurie nesiduo- da tiesioginiai verčiami, yra teisingai nu- sakomi išeinant iš tų žodžių prasmės ir pa- vaizduojami vykusiais pavyzdžiais. Ta- čiau, rasta ir tokių žodžių, kurie arba yra klaidingai išversti, gal būt dėl nepagavimo jų prasmės lietuvių kalboje, arba kurių vertimas yra nepilnas.

Žemiau paduodama keliolika tokių pa- stebėtų žodžių su padarytomis pastabomis dėl jų vertimo:

admiralija verčiama į Admiralitet, tačiau

žodis Admiralitet ir lietuvių kalboje sa- koma *admiralitetas*. *Admirolija* turėtų būti verčiama į *Admiralschaft* (angl. *admiralship*, rus. *admiral'stvo*), taip kaip kad kunigija yra *Priesterschaft* ar- ba žydija — *Judenschaft*.

alinti verčiama į *bedrücken*, ir tai yra klai- dinga, nes *bedrücken* yra *prispausti, pri- degti*. Tikslėnis vertimas būtų *erschöpf- fen, müre machen, misswirtschaften*. Žodis *alinti* arba nualinti beveik išimti- nai yra vartojamas kalbant apie žemę arba ūkį; *nualinta žemė, nualintas ūkis* reiškia *nugyventa žemė, nugyventas ūkis*, vokiškai reikėtų *erschöpftes Boden, erschöpfter, missbewirtschafteter Hof*; (palyg. *Sereiskis*: *alinti* — istošcat; nu- gyventi — istoščit (žemliu).

Taip pat subst. *alinimas* bus ne *Bedrück- ung*, bet *Erschöpfung*.

alyva. Vertimai yra teisingi, tačiau pirmo- je vietoje *alyva* reiškia *Oel*, ko žodyne nėra pasakyta. Žodis *alyva* naudojamas daugiausia išreiškimui tepamosios me- džiagos, k. a., *motorinė, mašininė alyva* *Motor-, Maschinenöl*, gi *Speiseöl* yra *alie- jus*. *Aliejus* žodyne visai praleistas, nors išvestiniai žodžiai, kaip *aliejingas, alie- jininkas, aliejinis* yra įdėti ir išversti.

amžininkas verčiama į *Altergenosse*, gi tu- rėtų būti *Zeitgenosse* (sovremennik, con- temporary). *Altergenosse* lietuviškai yra *bendraamžis* (rovesnik, sverstnik). Žo- džio *bendraamžis* žodyne visai nėra, gi *bendrametis* lyginama su žodžiu *bendra- laikis*, kuris neteisingai verčiamas į *Altergenosse* ir į *Zeitgenosse*, nes ben- dralaikis yra tik *Zeitgenosse*.

antrininkas be paduotų prasmų reiškia taip pat ir *Doppelgänge* ir Duplikat (važ- taraščio antrininkas).

apėjimas verčiama į *Besorgung, pflege*. Gal būt, kad žodyno autoriai aptiko žo- dį *apėjimas* literatūrinėje ar šnekamo- joje kalboje (kurioje nors vietoje) jį iš- verstose prasmėse, tačiau, pirmoje eilė- je *apėjimas* turi būti verčiamas savo tie- sioginėje prasmėje, būtent, į *Umgehung, Umhergehen, Umweg*, (palyg. veiksmo- žodį *apeiti*, kuris verčiamas į *herum- gehen, abschreiten*).

aplenkti reiškia taip pat ir *überhohlen*, pav., *jis mane aplenkė* — *er hat mich überholt*.

aprekti verčiamas į *überschreien*, bet tai nėra visiškai teisinga, nes *überschreien* yra *perrėkti*, gi *aprekti* yra *anschreien, beschimpfen*.

aptarimas verčiamas į *Verleumdung, Ver- dächtigung*. Gal būt aptarimas galėtų būti pavartotas tarp *Verleumdung*, (ku- rio tikras vertimas yra apkalbėjimas, šmeižtas) tačiau vertimas į *Verdächtig- ung* yra aiškiai klaidingas, nes *Verdäch- tigung* yra *įtarimas*. Aptarimas dažniau- sia vartojamas kaip *Definition*.

apvalkalas, taip pat *apvalkalėlis* pirmiau- sia reiškia *Überzieher, Bezug* (*Kissenbe- zug*).

atsakymas. Pagrindinė šio žodžio prasmė yra *antwort* (*Sereiskis*: *otvet, otpoved*); to žodyne visai nėra.

atstatymas taip pat reiškia *Absetzung, Entlassung*. (*Sereiskis*: *uvol'nenije* (so sluzby), *udalenije, ustraneniye* (ot dol- žnostej), *otstavka, smeščenija*).

balkšvas klaidingai verčiamas į *blesch*. *Blesch* reiškia išbalęs, išblyškęs, gi *balkš- vas* yra *weisslich*.

baras yra taip pat ir *die Bar*.

berti taip pat reiškia ir *auschlagen*; (beria- moji šiltinė — *Fleck fieber*). Subst. *bė- rimas* (*Sereiskis*: *syp*) bus *Ausschlag*.

byloti verčiama į *prozessieren*. *Kurschat* šį žodį verčia teisingiau, būtent: "Ver- bum intr., wohl auch in Samog. schon veraltet: reden, sagen". *Progressieren* yra dažn. *bylinėti*, taip pat sangr. *byli- nėtis*.

būda verčiama į *Bude, Baracke*, tačiau *Bar- racke* ir lietuvių kalboj sakoma tikrai barakas.

čydas paduodamas kaip *Schleier*, rfl. *dan- galas*. Tiek *čydas* grynai lietuviškai, tiek žodžio *Schleier* vertimas yra *šydas*.

daleidimas. Daugelis veiksmožodžių ir jų išvestinių žodžių su priešdėliu "da" yra lietuvių kalboje vengtini, nes šis prieš- dėlis yra grynai rusiškas. Žodis *daleidi- mas* literatūrinėje kalboje nevartojamas, tačiau gyvojoje kalboje sutinkamas vie- toje žodžio *spėjimas, numanymas*, ir tas vokiškai reikėtų *Vermutung*.

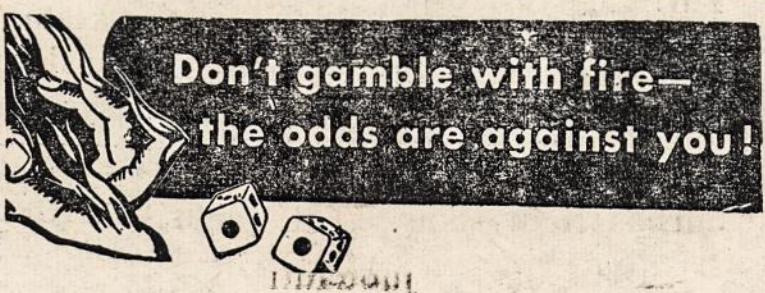
degėjas verčiama į *Brandstifter*, bet yra klaidinga, nes *Brandstifter* yra *padegė- jas* (podžigatel'). *Degėjas* yra *Brenner*, pav., *degtinės degėjas* (*degtindaris*), *der- vos degėjas*.

* * *

BAIGIAMOJI PASTABA

Šis rašinys prieš kelis metus buvo para- šytas Švedijoje, Liunde, naudojantis Liun- do Universiteto Bibliotekoje esančiomis bei prof. Knut-Olof Falk'o turimomis ata- tinkamomis knygomis. Duodant rašinį spaudon Chicagoje, o taip pat ir taisant korektūrą, prieinamas buvo tikrai NSB žo- dynas, o Švedijoje esanti medžiaga nega- lima buvo pasiekti. Dėl tos priežasties kai kurie neaiškumai ar netikslumai negalima buvo išlyginti.

(PABAIGA)

Opera ir šokiai

Kas geriausia būtų darytina?

Čikagoje numatomi žymūs lietuviškojo meno pasireikimai, ruošiamą opera ir ruošiamą lietuviškųjų šokių šventę. Tai labai svarbūs lietuviški pasireikimai, kuriuos galima tiksliai pasveikinti ir palinkėti sėkmės.

Turint gerų norų, pasiryžimo ir pasiaukojimo, šitie gražūs sumanymai neabejotinai yra galimi įgyvendinti. Tai verta pagyventi ir pasitarti, kaip būtų visa tai galima geriau padaryti? Kaip, išryškinti tikslus, panaudoti priemones tiems tikslams siekti?

Dolerių iš to padaryti nebus galima; gerai, jeigu bus galima išsiversti be nuostolių. Tai — lieka grynai lietuviškumo tikslai. Tai — gražūs tikslai. Verta dėl tų tikslų pasidaryti. Šie tikslai yra kelių entuziazmą, ryžtą ir pasiaukojimą, nes jie tikrai ir kilnūs ir gražūs.

Kol šie sumanymai yra dar beveik pradinėje būsenoje, norisi paduoti minčių, kurias galima būtų aptarti ir padaryti geresnių išvadų.

Opera

Apie operą kol kas yra tik tai tokių žinių, kad ją pasiryžęs statyti Čikagos vyrų choras ir kad numatoma statyti Verdi opera "Rigoletto".

Kad ryžtamasi statyti opera, labai gražu. Bet, akivaizdoje statomojo tikslo, tenka labai suabejoti operos pasirinkimu. Ir štai dėl kurių sumetimų: ši opera čikagiečiams, lietuviams ir nelietuviams, yra gerai žinoma, nes jau daugelį kartų statyta, todėl ir geriausiai pastatyta ji nieko netiktai nenustebins, bet kažin ar sudomins. Pastatyti ją bus sunku, nes, iš vienos pusės, nebus pakankamų medžiaginių išteklių, o iš kitos — nėra savų visų operai reikalingų solistų, svarbiausia — tenoro, o be tenoro ir gero koloratūrinio soprano, ši opera neturės pagrindinių dalykų. Kad op. sol. V. Baltrušaitis bus puikus Rigoletto, tai vis vien jis vienas operos nepadarys. Muzikaliai ši opera nelengva, todėl be didesnio skaičiaus repeticijų, ypač su daugeliu naujokų, tobulesnio muzikinio atsieikimo nebus įmanoma atsieikti. Bendrai, toks lietuviškas pastatymas nebus aukštesnio lygio, negu kitų statytieji. Tai ir efektas nebus atsieiktas, kad spauda ir atsilankiusieji galėtų pasakyti: lietuvių operos srityje aukštai stovi, yra kopaziūrėti. Tai išvada — tikslas nebus pasiektas.

Yra galimybė žymiai geriau mums pasireikšti, kaip lietuviams. Šia prasme jau yra tūlas paprotys, puoselėtas kitų lietuvių muzikos darbuotojų. Turiu galvoje Miką Petrauską. Jis čia kūrė savo operetas ir operas ir jas čia statė. Ir visi, lietuvių ir nelietuvių, žinojo, kad tai yra lietuvių darbas ir darbas lietuviškas. Tai, jeigu

jau ką statyti, tai statyti lietuvišką operą.

Cia mums pati laimė yra nusisypsojusi. Juk K. V. Banaitis yra sukūręs naują savaimingą operą "Jūratė ir Kastytis". Kam gi ji sukurta ir kas ją pastatys? Gal Lietuvoje okupantas? Mums gi būtų didžiausia gėda. Tai, jeigu statyti kokią nors, kad ir lietuvišką, operą, tai statyti tiksliai naujai sukurta. Tam gi ji ir sukurta. Tai yra vienintelis operos statymo tikslas ir pateisinimas. Tiksliai lietuvišką ir naujai mūsų didžiojo kompozitoriaus K. V. Banaičio sukurta lietuvišką operą "Jūratė ir Kastytis"!

Šokiai

Ateinančių metų birželio mėnesį jau paskelbta lietuviškųjų tautinių liaudinių šokių šventė, diena, festivalis. Gal geriausia — šokių diena.

Tai yra jau sutartas sumanymas. Gražus sumanymas. Sveikintinas sumanymas.

Bet šokių dienos sumanymas taip pat vertas aptarti, ypač, kai dar nėra paskelbta jokių metmenų. Viena aišku, kad visi, JAV ir Kanados, lietuviai kviečiami sumanymo vykdyti dalyvauti. Iš to jau seka, kad šokių apimtis užsimota didelė. Būtų labai gražu ir vaizdinga, jeigu šokių parodyme dalyvautų daugelis šokėjų, jeigu šokių galima būtų parodyti dideliu mastu.

Dideliam šokių parodymui reikalingos atitinkamos sąlygos, jeigu turime aiškų tikslą. Ruošęsi atsišaukime pasakyta: "šventės tikslas — parodyti lietuvių tautinių šokių grožį ir savitumą saviesiems ir svetimiesiems bei pademonstruoti lietuvių kultūrinį gajumą svetimoje žemėje". Tikslas aiškus, — geras ir gražus.

Dainų šventė parodė, kad patalpų klausimas Čikagoje nėra lengvas. O juk šokiams vietos reikės daugiau, negu jungtiniam chorui. Nenoriu rengėjams užbėgti už akių, — jie, žinoma, tokiam tikslui bus numatę ir vietą. Bet kol dar nėra ji paskelbta, galvojasi, jog šokių festivaliui geriau tiktų kokia nors atvira vieta, po mėlynu dangum, kad ir šokėjams būtų laisva šokti ir žiūrovų (minėtam tikslui atsieikti) galėtų susirinkti kuo daugiausia. Tam tikslui tiktų koks stadionas, kur šokėjai būtų viduryje, o žiūrovai amfiteatru juos supatų ir iš visų pusių lygiai matytų.

Patyręs karščio ir išliejęs nemaža prakaito, aš iš anksto skubu rengėjų mintis nukreipti kur nors arčiau gamtos ir manau, kad tam tikslui geriausia gali tiktų sporto stadionas, jeigu galima, toks, kuris dugną turėtų arba veją, arba būtų kietas ir nuplaunamas, kad nesusidarytų kita bėda — debesys dulkių.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 27, 1956

Dėl šokių, jų kompozicijos labai maža. Jeigu tas tikrai neigiamas, tai reikėtų paruošimo nekalbu. Bet dar noriu pasakyti dėl muzikos tiems šokiams.

Žinoma, būtų idealu, kad tautiniams šokiams grotų tautinė ir muzika, kaip kad Lietuvoje buvo — tautinis orkestras — kanklės, skudučiai, ragai, trimitai, birbynės, lumzdeliai, suvesti į vieną tautinį simfoninį orkestrą. Bet, atrodo, šiam tikslui įgyvendinti galimybių

labai maža. Jeigu tas tikrai neigiamas, tai reikėtų paruošimo nekalbu. Bet dar noriu pasakyti dėl muzikos tiems šokiams. Žinoma, būtų idealu, kad tautiniams šokiams grotų tautinė ir muzika, kaip kad Lietuvoje buvo — tautinis orkestras — kanklės, skudučiai, ragai, trimitai, birbynės, lumzdeliai, suvesti į vieną tautinį simfoninį orkestrą. Bet, atrodo, šiam tikslui įgyvendinti galimybių

Būtų idomu išgirsti tais klausimais ir daugiau nuomonių.

J. Kardelis

Mes siunčiame naujų ir dėvėtų drabužių siuntinius bet kur į SSSR: Didžiąją Rusiją — Baltgudiją — Ukrainą — Lietuvą — Latviją — Estiją ir t. t.

JŪS SUMOKATE MUITĄ ČIA. SIUNTINIAI APDRAUSTI.

Mes turime pardavimui geriausių drabužių ir avalynės.

ATDARA NUO 9 IKI 6.

E. P. HOSPODAREC

677 Southworth St. South, Growland,
Welland, Ontario, Canada. Tel.: REgent 4-9732

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

106 W. 7th Ave., Gary, Indiana. Tel. TU 5-9435

Istaiga atdara kasdien nuo 11:00 iki 7:00 p. m.

2130 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill. FR 6-0433

Istaiga atdara kasdien nuo 9:30 iki 5:30. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8:30 p. m.

Foreign Parcel Service — T. Jedrzejak & Co.

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu ir pristatymas garantuojamas. REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Kiekvienas siunčiamas paketas yra pilnai apdraustas. Svoris ribojamas iki 22 svarų paprastu paštu arba oro paštu. Pristatymo laikas oro paštu — 2-3 savaitės. Paprastu paštu — 2-3 mėn.

Jūsų giminės Lietuvoje gaus siuntinius absoliutiškai be jokių primokėjimų. GALIMA SIŪSTI IR PAŠTU.

Nereikia tartis dėl atvykimo. SEKMADIENIAIS UŽDARYTA

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS

SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMSI 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMSI SU JAU APMOKĖTU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!

Ofisas atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos geležkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.

NEWARK, N. J.

Mitchell 2-2452

(Siuntiniai persiunčiami su Parcels to Russia, Inc., leidimu).

Baltic Express Co.

200 WEST 72nd STREET, NEW YORK 23, N. Y. TRafalgar 7-6611.

GARANTUOJAMAS PRISTATYMAS

BE ATSKIRO ATLYGINIMO.

KALBAME LIETUVISKAI

Siunčia dovanų siuntinius į Lietuvą ir visą Sovietų Sąjungą, iš anksto apmokėjus muitą.

**Mes ne prižadame,
bet darome**

Prašome įsitikinti. Parašykite, mes pasiūsysime paruoštą siuntinių katalogus ir informacijas.

GLOBE TRAVEL SERVICE — LICENSE.

Atvirumas ir milijonai

Ateitis parodo mums daug praetis dalykų, kurių retai kas žinojo. Dabar, kai prasidėjo atsiminimų rašymai mūsų pirmųjų veteranų ar Lietuvos laikų pareigūnų, galime sužinoti įdomių naujienų iš to laiko gyvenimo. Tokių atsiminimų skaičius kas kartą daugėja ir daugėja. Jau iš spaudos žinome, kad jų pasirodys žymiai daugiau. Kaip juos vertintume skaitydami ir ką galvotume apie aprašomuosius įvykius, vistiek jie pasiliks istorijai vertingai užrašyta medžiaga, todėl tokie atsiminimai reikalingi ir naudingi parašyti.

Suvalkiečiams įdomus planas

Kai paskaitėme gen. St. Raštiko pirmąjį atsiminimų tomą, tai jame radome labai daug įdomių įvykių ir nuotykių. Tačiau suvalkiečiui krito į atmintį vienas skyrius, kuriame generolas aprašo Lietuvos kariuomenės pertvarkymą ir apginklavimą. Tenai plačiai paminėta mūsų kariuomenės stovis ir kaip ji buvo pertvarkyta, kad tiktų kautynių veiksmams: turėtų ginklų, aprangos, maisto ir kitų reikalingų reikmenų. Tam tikslui kasmet buvo išleidiama apie 100 milijonų litų, kurie ministerių kabineto buvo viešai paskirti ir valstybės biudžeto išlaidose pažymėti. Tačiau aš noriu kalbėti ne apie tuos pinigus, kurie buvo visiems žinomi, bet apie tuos, kurie buvo slapta paskirti.

125 milijonų generolas

Vienas tautiškos krypties laikraštis taip pavadino generolą St. Raštikį, kuris sugalvojo tokį slaptą planą, pagal kurį būtų galima paskubinti Lietuvos kariuomenės apginklavimą, kasmet paskiriant papildomai po 25 milijonus litų tam tikslui. Tokį projektą jisai pateikė Ministerių Kabinetai, kuris jį priėmė. Apie tai niekas nežinojo, iki pats gen. St. Raštikis nepaskelbė savo atsiminimų knygoje. Būtų galima ir dabar tylėti, jei toks pinigų švaistymas būtų buvęs pateisintas. Kitaip sakant, kritišku valstybei momentu priešams būtų buvęs suduotas mirtinas smūgis arba bent simboliškai pasipriešinta. Tačiau nieko panašaus nebuvo padaryta, nors tam turėta visos sąlygos, teisės ir galimybės, bet jomis nebuvo pasinaudota.

Suvalkija — gėrybių aruodas

Tokią pinigų sumą, kaip 125 milijonai litų, jei jie, užuot patekę į nepaprastą kariuomenės sąmatą, būtų buvę paskirti Suvalkijos kelių ir geležinkelio tinklo pravedimui, tai visas kraštas būtų turėjęs labai didelę naudą. Juk Suvalkija buvo gėrybių aruodas, bet skendo purve ir neturėjo gerų kelių, geležinkelių ir kitų susisiekimo priemonių. Panaši padėtis buvo ir visoje Lietuvoje.

Tokią sumą pinigų išleidus

Lietuvos pažangos reikalams, būtų buvę padaryta didelis šuolis pirmyn kultūriniame ir ūkiniame gyvenime. Pinigai sudėti į kariuomenės didinimą ir jos geresnį apginklavimą nepateisino jokių vilčių ir Lietuvos valstybės neišgelbėjo nuo priešų okupacijos. Ir pats kariuomenės išlaikymas kraštui buvo sunki ūkinė našta, jau neskaitant papildomų slaptų kasmetinių kreditų po 5 milijonus litų.

Ūkininkų ir darbininkų vargai

Sunki našta buvo užgulusi Lietuvos ūkininkus ir darbininkus. Tokie pinigų kiekiai kasmet buvo išmetami užsieniui naujų ginklų pirkimui, kurie visai nebuvo panaudoti ir "savanoriškai" priešui atiduoti. Tuo pačiu laiku krašte siautė sunki ūkinė krizė, kurios išsprendimui vyriausybė nepadarė jokių žygių. Užtat sukilo Suvalkijos krašto ūkininkai prieš tuometinę tautininkų vyriausybę ir reikalavo ekonominės padėties patvarkymo, bet vietos teigiamo atsakymo ir pagalbos, susilaukė būrių pasienio ir vidaus policijos, kurie krašte saugaliavo ir terorizavo ūkininkus, ieškodami savo pagrindinių teisių. Už tai jie buvo sodinami į kalėjimus ir šaudomi karo lauko teismo nutarimu!

Ačiū už atvirumą!

Šiandien galim padėkoti generolui Stasiui Raštikiui, kad jisai viešai paskelbė tokį slaptą nutarimą, kurį patvirtino ir pats Ministerių Kabinetas. Tik dabar mums labai gaila, kad tokio projekto autoriumi yra buvęs pats gen. St. Raštikis. Jei tie veltui išleisti milijonai litų būtų buvę paskirti kultūringesniai tikslui, kaip ginklų pirkimams, tai jam reikėtų tikrai širdingai padėkoti. Reikia atsiminti, kad toks pinigų švaistymas ginklams ir kariuomenei padidinti, kai krašte siautė sunki ekonominė krizė, kuri dalinai privedė prie Suvalkijos ūkininkų sukilimo, yra prisidėjęs prie pasunkinimo ūkininkų būklės, kasmet papildomai ir slapta išleidžiant po 5 milijonus litų!

Tremtis — apmąstymo laikas

Klaidų turi kiekvienas žmogus ir kiekviena valstybė. Laimingi tie žmonės, kurie drįsta prisipažinti prie klaidos. Dabar gyvendami svetingoje laisvoje šalyje ir turėdami laisvą spaudą, galime aptarti savo klaidas. Nereikia gėdintis prisipažinti prie savo klaidų. Priešingai — jas pripažinti, kad ateityje panašių klaidų daugiau nepasikartotų. Lietuva yra maža ir neturtinga šalis, todėl negalime sau pavelyti tokių dalykų, kokius turi didelės ir turtingos valstybės.

A. Paluobis

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 27, 1956

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai

kuriuose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.
6234 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
Grovehill 6-7575

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
Lafayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.
3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Cliffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS
Townhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.
1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Haymarket 1-2028

BARGENAI BUDRIKO JEWELRY DEPARTEMENTE:

Rankiniai laikrodėliai, 17 akn., vertės \$24.88, už \$ 9.88
Benrus, Bulova, Longines, Wittnauer laikrodėliai, vertės \$49.50, su nuolaida už seną laikrodėlį \$25.00—už \$24.50
Benrus rankinis laikrodėlis su alarm clock, vertės \$98.00, ogulni nuolaida už seną laikrodėlį \$49.00—už \$49.00
14 k. gold rankiniai laikrodėliai, 17 akn., vertės \$59.50—už \$29.75
17 akn. Self-Winding automatiški rankiniai laikrodėliai, vertės \$69.50 — už \$34.75
Vyriški rankiniai jeweled laikrodėliai, vertės \$10.95 — už \$ 5.95
Rankiniai laikrodėliai, vertės \$100.00, 23 ir 25 akmenų — už \$49.88

DEIMANTINIAI ŽIEDAI — NUOLAIDA 40%.

Cuckoo clock laikrodžiai, vertės \$29.00 — už \$19.00
Kitchen clock, vertės \$9.50 — už \$ 4.75
32 šmotų stainless steel šaukštų setas, vertės \$10.00—už \$ 4.95
32 šmotų silver plated Rogers, vertės \$19.50 — už \$ 9.75
53 šmotų Silverplated Rogers 1847, vertės \$84.75—už \$47.50
6 stainless steel steak peiliai, vertės \$5.00 — už \$ 2.45
32 gabalų lėkščių setas, vertės \$19.95 — už \$ 9.95
53 gabalų lėkščių setas, vertės \$29.50 — už \$19.95
100 gabalų lėkščių setas, vertės \$59.50 — už \$29.50
55 gabalų skirtingų lėkščių setas, vertės \$25.00 — už \$11.95
8,000 pavienių lėkščių, įvairiausių formų, vertės po \$1.00 viena — dabar po 19c. ir po 29c.
Rašomų plunksnų setas, vertės \$1.25 — už 69 centus
Ball point pen, vertės \$1.25 — už 69 centus
Parker plunksnos po \$ 1.95
Aukštinės plunksnos setas — po \$ 1.95
Maži portable radio, vertės \$19.00, po \$11.00 vienas
Maži Electric Phonographai (3 speed), vertės \$29.95, po \$19.95
Automatiški, nešiojami Hi-Fi phonografai, vertės \$49.00—už \$29.95
Columbia Hi-Fi automatiški phonografai su deimanto adatėle ir 5 metų garantija, vertės \$119.00 — už \$69.00
Hallcrafters trumpų bangų radio, vertės \$119.00—už \$69.00
Zenith AM ir FM bangų — už \$49.50
Tape Recorder, vertės \$98.00 — už \$59.50
Revere Tape Recorder, vertės \$250.00 — už \$149.00
Nauji angliški rekordai (classic standard ir popular) Columbia, Victor, Decca ir kitokių kompanijų, vertės \$89c. po 19c. ir po 29c.
Bathroom 2 gabalų cotton rugs, vertės \$2.98 — po 98 centus
27 colių pločio karpetukai po \$2.95 jardas
24x48 vilnoniai karpetukai, vertės \$10.00 — už \$ 6.50
72x84 Arctic blanketai, vilnos ir rayon, vertės \$12.00—už \$ 5.95
Didelės mieros grynų vilnų blanketai, vertės \$16.00 — po \$ 8.95
72x84 vatiniai blanketai, vertės \$4.50 — už \$ 2.25
Pagalvės lovoms po \$1.50 ir aukščiau
Kaldros, didelės mieros, vertės \$10.00 — po \$ 5.95
Kaldros prikimštos vilnų, vertės \$15.95 — po \$ 7.95
Kaldros, Dacron, geriausios rūšies, vertės \$29.00 — po \$14.95
Automatiški Toasteriai — po \$ 9.95
Elektriniai prosai, General Electric — po \$ 9.95
Elektriniai prosai — po \$ 5.95
Deep Fryer, vertės \$19.00 — po \$ 8.95
Bed Spread, vertės \$3.00 — po \$ 1.75
Bed Spread, chenniles, vertės \$6.00 — po \$ 2.75
Bed Spead, vertės \$15.00 — po \$ 6.95

LENGVI ISMOKEJIMAI — PALAIKOM IKI KALĖDŲ.

JOS. F. BUDRIK FURNITURE, INC.

3241 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.

Telef.: Victory 2-9542

Atdara Pirmadieniais ir Ketvirtadieniais vakarais. Atsinešęs šį apgarsinimą gaus 50 kalėdinių kortelių su vokais visiškai dykai, be pirkimo.

Kada žvaigždžių spiečiai susiduria

“Yra daug kas galingo, bet nieko nėra galingesnio, kaip žmogus”. Tuos žodžius senovės laikais parašė graikų poetas Sofoklis. Kai pasižvalgę po milžiniškos ir neįsivaizduojamos apimties universą, grįžtame atgal prie tų antikinio poeto minčių, vėl lyg pajuntame žemę po savo kojomis, ir kovoję dėl supratimo išvengiame nusiminimo. Visgi žmogus atlieka titanų darbus, savo sukurtais matais matuoja visatą, dangų ir pasaulius apima savo mintimis, skrodžia pasaulio amžius siekiančius periodus, ir į mokslo tyrimų šviesą yra užsimojęs ištraukti paskutines erdvės gelmių paslaptis. Taigi, žmogus, nežiūrint jo nuvainikavimo iš centrinės pasaulio vietos, pasilieka kūrybos karūna. Juk didžiausias visų stebuklų yra siela ir dvasia apdovanojimas “šeštos dienos tvarinys”, kurio smegenyse bręsta stebuklingi atradimai, prie kurių mes šiandien esame priėję.

Tokio nusiramino ir padrasinimo esam reikalingi, jei savo dėmesį nukreipiame į visai modernią teoriją apie kosmoso susikūrimą (Entstehung), nes ta teorija, išskeldama naujas pažiūras ir metodus pasaulio supratimui, gali iššaukti blogų reakcijų. Britų fizikas Dirac, 1933 m. Nobelio premijos laureatas ir garsaus anglų Cambridge universiteto profesorius, vienoje prasyveržusioje (greičiausiai “matematinėje”) vizijoje matė pasaulio susikūrimą, “pasaulio istorijos 1-ą dieną”.

Prieš tai mes turime prisiminti pasaulio pagrindines apybraižas, apie ką jau buvo kalbėta “(Naujienu) Literatūros priede, Nr. 332, 1956 m. rugsė-

jo 22 d. — *Vertėjas*). Pagal tas apybraižas šių dienų mokslas pasaulio erdvę laiko pastovaus pozityvaus išlenkimo ne-euklidine erdve, kuri egzistuoja tik tada, kai joje egzistuoja masė. Mes matėme, kad kosmoso diametras yra matuojamas dešimtimi milijardų šviesmečių (dešimt milijardų padauginți iš 9,5 bilijonų kilometrų), o jo radiusas — penkiais milijardais.

Šiandien! Tik dabar, šią akimirką, tinka tie matai. Rytoj kosmosas bus jau didesnis, o vakar jis buvo mažesnis. Beveik šviesos greičiu — 300,000 kilometrų į sekundę — pasaulio erdvė eksplozijos pavidalu plečiasi. Auga medžiagos — erdvė plečiasi, dingsta medžiagos — erdvė traukiasi, savyje mažėja. Ji yra milžiniška komplikuota suma traukos laukų, kurie joje susidaro aplink mases.

Taigi, vakar pasaulio erdvė buvo mažesnė, negu šiandien. Ir taip pat negu ji bus rytoj. Vieną kartą, pasaulio gimimo valandoje, ji buvo labai maža. Būtent: prieš penkis milijardus metų. Tada turėjo prasidėti erdvės plitimas, ekspansija. Čia prasideda Diraco vizija.

Pasaulio užuomazgos akimirką nebuvo chaoso, sako Diracas, bet milžiniškas jėgos susikaupimas vienoje vienintelėje atomo dalelytėje — protone. Protonas yra elementarinė dalelytė, kuri kartu su elektronu, formuoja atomo branduolį. Paprasčiausiu laikomas vandenilio atomas, susidedas iš vieno protono, kaip ašies, ir vieno elektrono, kuris aplink tą ašį skrieja. Taip neį-

(Tėsinys 7-me pusl.)

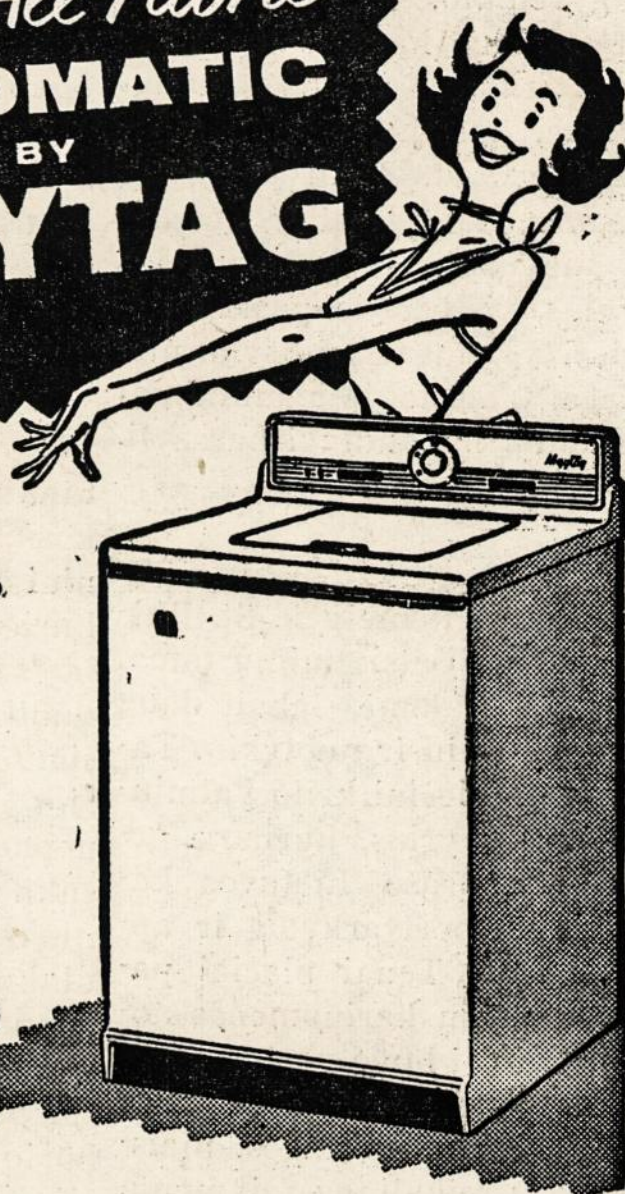

END WASH BOWL WASHING!

New All-Fabric AUTOMATIC BY MAYTAG

FEATURING:

- Hot, warm, or COLD water wash and rinse.
- Automatic Water Level Control
- “Modern Fabrics” cycle
- Two-Speed Action
- Gyrofoam Washing
- Double-Spin Tubs
- Suds Saver (optional)
- And many more outstanding features

Here is an automatic so versatile, it will wash even your most delicate things as carefully as you would by hand. You can choose exactly the right water temperature, water level, washing action, and length of time . . . all with push-button ease.

But whatever fabric goes into this automatic, cleanest washes come out . . . because it's a Maytag. Drop in today.

BAY FURNITURE COMPANY

8333 Commercial Avenue

All Phones REgent 4-4855

Open Daily to 6:00 P. M., Mon. and Thurs. to 9:00 P. M.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

gų prižiūrimos ir visos turi atidėti vienodai reikalaujamų sumų atsargas, bet daugumas atideda daugiau, negu reikalaujama. Skirtumas yra tik toks: kai kurios bendrovės yra patogesnės taupytojui, visada išmokėjo ir išmoka aukštesnius dividendus ir teikia pelningesnius ir naudingesnius patarimus.

Chicago Savings nuo pat savo įsikūrimo dienos 1924 m. per daugiau, negu 32 metus, visada išmokėdavo taupytojams visas taupymui įdėtas sumas su aukštais dividendais. (Ir dabartiniu metu ši įstaiga moka aukščiausius dividendus “paid-up” investmentams). Kas liečia pelningus patarnavimus—tai Chicago Savings yra viena iš nedidelio skaičiaus tų bendrovių, kurios nemokamai teikia patarnavimus, iškeičiant čekius, apmokant šeimų sąskaitas ir atliekant kitokias pinigines operacijas.

Chicago Savings bendrovė, sąžiningai ir ekonomiškai prityrusių lietuvių tvarkoma, padidino savo turtą daugiau, negu iki \$18,000,000.00. Kviečiame visus pas mus, į mūsų pažangią, tvirtą finansinę įstaigą. Gyvenantieji toliau gali taupyti laisvais — atsiklauskite.

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

6234 So. Western Avenue

GRovehill 6-7575

Chicago, Illinois

A: dara pirm. nuo 12 iki 3, antr. ir penkt. nuo 9 iki 4, ketv. nuo 9 iki 8, trečiad. uždaryta visą dieną, o šešt. nuo 9 iki 2 v. p. p.

Chicago Savings and Loan Association naujai statomas namas, kuris bus baigtas šių metų gale.

Mes iš anksto kviečiame visus atsilankyti į mūsų naujojo namo šaunų atidarymą (Grand Opening), įvykstantį 1957 m. sausio mėnesį.

Saugiausia ir pelningiausia vieta taupomies pinigams laikyti yra apdraustose taupymo bendrovėse, kuriose kiekvieno taupytojo indėliai yra pilnai apdrausti iki \$10,000 Jungtinių Valstybių valdžios agentūroje. Visos bendrovės, turinčios šitokius draudimus yra vienodai saugios, visos stropiai valdžios įstai-

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

sivaizduojamai mažas kūrinys buvo universas pirmojoje susidarymo sekundėje. Iš kur jis atėjo? Tikrai tikėjimas į tai duoda atsakymą. Iš Dievo rankų...

Iš šito protono pirmąją reakciją susikūrė pirma elementarinių dalelių pora — protonas ir neutronas. Neutronas, protonas ir elektronas yra atomo statybos akmenys. Aplink šią elementarinę porą — protoną ir neutroną — tą akimirką beveik šviesos greičiu išplito traukos laukas — pasaulio erdvė! Taip iš masių ir jų įtakos užgimė erdvė ir laikas. Dabar mes galime suprasti didįjį Einsteino žodį, kad erdvė ir laikas dingęs, jei iš kosmoso bus pašalinta masė.

Pasaulio istorijos dešimtojoje sekundėje susikūrusio universo (pozityviai išlenktos ne-euklidinės erdvės) diametras siekė lygiai du milijonus kilometrų, o radiusas — vieną milijoną. Palyginimui: saulės diametras turi 1,4 milijonus kilometrų, radiusas 0,7 milijono.

Šitoje universo užuomazgynėje celėje be paliovos vyko milžiniškos grandinės reakcijos (Kettenreaktionen). Atomo jėgos veikė tokiu galingumu, prieš kurį mūsų sunkiausia vandenilio bomba yra tik juokingas vaikų žaislas. Tokiu yra ir kūrėjo pėdsakais keliaujančio tyrinėtojo su reagenso stiklu (Reagensglas) bandymas prieš tikrąsias prigimties jėgas, kurias jis nori atidengti. Bet ir nemažiau. Vandenilio bombos atominės reakcijos savo rūšimi yra „mažosios“, lyginant jas su „didžiosiomis“ — pirminėmis reakcijomis, kurios vyko universe. Panašūs jėgų atsipalaidavimai kosmose tebevyksta ir šiandien (fix-žvaigždėse, kurios yra panašios mūsų saulei).

Pagal Diracą pasaulio istorijos dešimtojoje sekundėje šitie elementariniai jėgos išsiveržimai sukūrė 10^{48} elementarines dalelytes, bendro 10^{24} gramų svorio (tai yra vienas su 48 nuliais ir vienas su 24 nuliais užpakalyje). Pasaulio medžiaga, susidedanti iš atomų ir molekulių, susiformavo į vieną bilijoną atskirų telkinių, kurių kiekvienas svėrė maždaug vieną milijardą kilogramų. Tai buvo žvaigždžių užuomazgos!

Pagaliau po nesuskaitomų metų susiformavo žvaigždės žvaigždžių spiečiuose, Paukščių Takuose, kurie ir toliau eksplozijos pavidalu viens nuo kito tolsta — tas vyksmas tebesitęsia ir šiandien. Pasaulio erdvė arba atskirų dangaus kūnų traukos laukų suma tolygiai plečiasi.

Šiandien šito „besiplečiančio universo“ diametras sudaro dešimt milijardų šviesmečių, taigi dešimt milijardų padaugintų iš 9,5 bilijonų kilometrų. Šitas kosmosas turi žvaigždžių lygiai 100,000,000,000,000,000,-

000 (10^{20}), Paukščių Takų lygiai 10,000,000,000 (10^{10}). Mes žinome labai tikrai, „kiek mėlyname dangaus skliaute yra žvaigždžių“, nors tik teoretiškai.

* * *

Jeigu šita milžiniško pasaulio apybraiža mus stebina, tai ši nustebimą pakeis staigmena, jei iš praeities ištrauksime vieną sceną, kuriai iki šiol neturime paaiškinimo.

Archimedas, didis graikų matematikas, palaikė artimus ryšius su valdovo namais savo tėvynės mieste. Viename laiške, rašytame Gelonui, Gelos ir Sirakuzų tironui, Archimedas tvirtina tik matematikos pagalba galįs apskaičiuoti pasaulio tūrį.

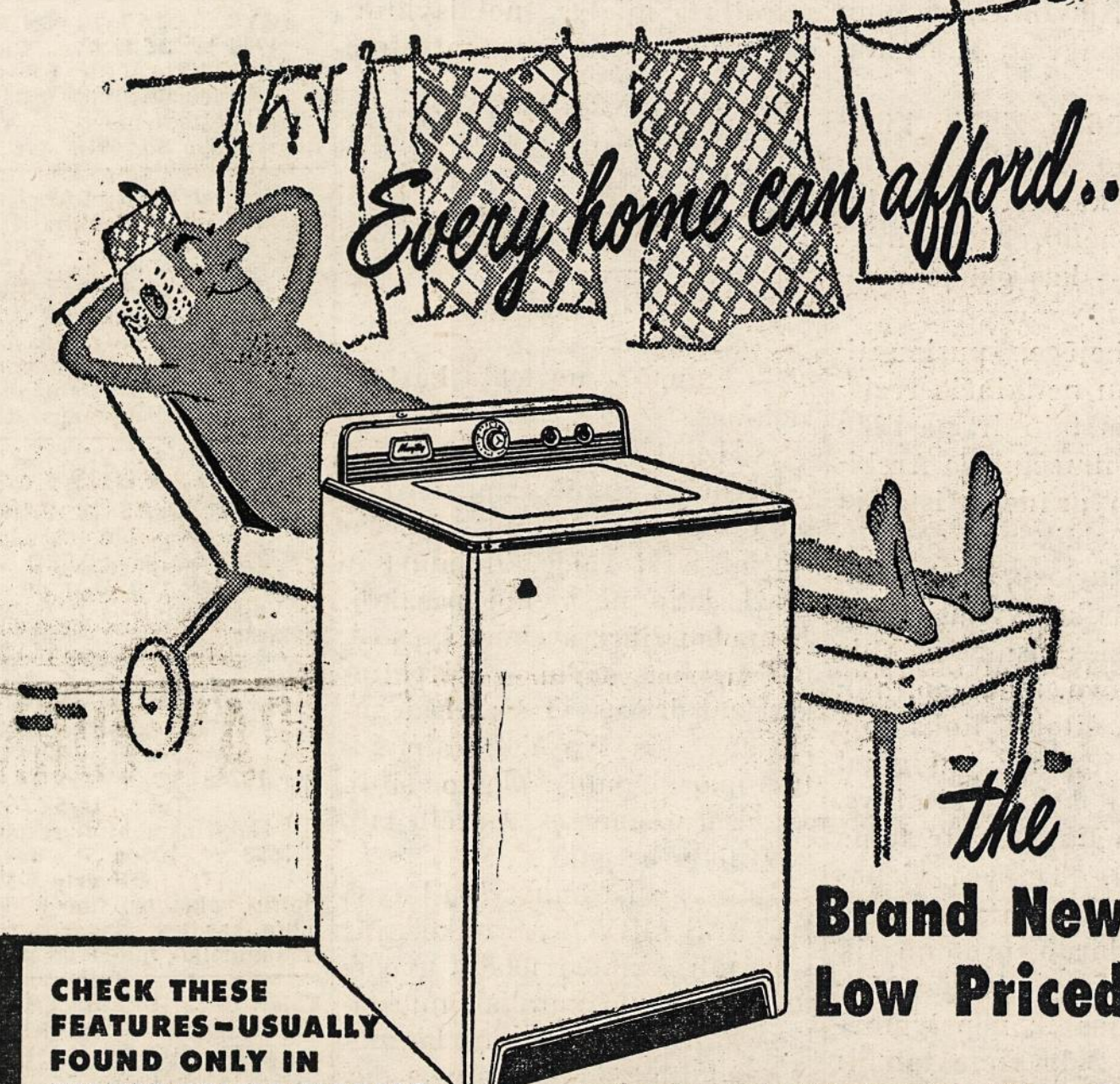
Tironas, aukštai išmokslin-

tas žmogus, dėl tokio nerimto užsiangažavimo purtė galvą, nes, nors ir labai vertino tą di-

delį skaičių meisterį, bet tai laikė pertoli siekiančiu dalyku. (Tęsinys 8-am pusl.)

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
2555 WEST 47th STREET
B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sek. ir advokatas
Mokame aukštus dividendus. Kešiuojame čekius. Parduodame ir išperkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai veltui.
ATIDARYKITE SĄSKAITĄ ŠIANDIEN. — APDRAUSTA IKI \$10,000
Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vakaro; antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 5; trečiadienį uždaryta, o šeštadienį nuo 9 val. iki vidudienio.

Every home can afford...

the Brand New, Low Priced MAYTAG Highlander

Price **\$289⁹⁵**

\$5000 Trade in old washer regardless of old condition.

CHECK THESE FEATURES—USUALLY FOUND ONLY IN HIGHER PRICED MODELS

MODERN STYLING—Full width, raised back panel with coppertone accent and sparkling trim usually found in top-of-line models.

BUILT IN SUDS SAVER—Lets you re-use your hot sudsy wash water. The same system found in other washers costs many dollars more.

SELECTIVE WATER LEVEL CONTROL—Lets you adjust water level to the size of the load, saves up to 8 gallons of water on small loads.

LID SHUT OFF SWITCH—When lid is fully opened all washer action stops. Added convenience and safety found in no other washer at this price.

FLEXIBLE CONTROLS—Fills, washes, rinses, spins damp dry and shuts off all automatically. You can repeat or omit any cycle phase.

UNBALANCE SWITCH—Automatically shuts off washer in case of unbalanced load, prevents possible damage to washer. Efficient water extraction.

EXCLUSIVE GYRAFOAM WASHING ACTION—Forces water gently through clothes—washes cleaner, quicker.

EXCLUSIVE SWIRLAWAY DRAINING RINSE—Wash basket spins while tub drains. Never lets dirty water strain through clothes.

AERATED SPRAY RINSE—Provides more efficient flushing, and cleansing action.

Wolsky Bros. Furniture & Appliance Co.

FORMERLY
GARRICK MUSIC SHOPS

733 West 63rd Street

Wentworth 6-0085

CHICAGO 21, ILLINOIS

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

ku! "Malonu", atsakė jis, "įrodyk, ką tvirtini".

Archimedas grįžo į savo darbo kambarį ir po dviejų savaičių įleikė tironui savo matematinio meno davinius: "Universo tūris susideda iš 10⁶³ smėlio grūdelių. Tai yra vienas su 63 nuliais".

Istorija nieko nesako, kaip Gelonas, Gelos ir Sirakūzų tironas tuos rezultatus priėmė. Suprantama. Tų laikų žmonės Archimedo aiškinimą, gerą ar blogą, turėjo priimti be prieštaravimų. Kaip jie galėjo pateikti įrodymus už ar prieš?

Archimedo kalbą apie smėlio grūdėlius, nors jis jau turėjo supratimą ir apie atomą, galima aiškinti tuo, kad didysis matematikas savo apskaičiavimų davinius norėjo perduoti tokia forma, kuri jo laiko mažiau išlavintiems žmonėms būtų lengviau supranta.

Smėlio grūdėlių žinojo kiekvienas. Galėjo šiek tiek įsivaizduoti... bet kaip? Pasaulio tūris — 10⁶³ smėlio grūdėliai. Ar taip, ar ne — kas galėjo priešingai įrodyti?

Su tokia bejėge, pusiau tikinčia, pusiau netikinčia resignacija viskas taip ir pasiliko daugeliui šimtmečių. Ta Archimedo smėlio grūdėlių istorija daugelio tebe laikoma savotišku mokslo kuriozu, arba humoru, savo laiku įvykusių tarp didelės dvasios asmenybės ir galingo valdovo. Šiandien, atomo amžiuje, šitoje "linksmoje istorijoje" įžiūrėjimas jau giliai siekiantis mokslo reikškinys. Viena smėlio grūdėlyje telpa 10¹⁶ protonų. Tai yra vienas milijonas padaugintas iš dešimties milijardų protonų tik vienam smėlio grūdėlyje! Neįsivaizduojamas ir nepalyginamas dydis. Žiūrėkime toliau: Archimedas sakė, kad visata susideda iš 10⁶³ × 10¹⁶ = 10⁷⁹ protonų. Tai yra vienas su septyniasdešimt devyniais nuliais.

Galima sakyti stebuklas — modernusis teoretinis universas aiškinamas pagal visus davinius apskaičiuoja, kad pasaulio tūrį sudaro 10⁷⁹ protonai! Tai yra vienas su septyniasdešimt aštuoniais nuliais.

Taigi, prieš du tūkstančius metų Archimedas, apskaičiuodamas kosmoso tūrį, suklydo tik vienu nuliu. Ar tai buvo atsitiktinumas, ar pagrįstas apskaičiavimas — niekas negali pasakyti.

* * *

Kaip materija išsidėsčiusi pasaulio erdvėje? Kaip mes jau apibūdiname, teoretiniai skaitoma 10²⁰ žvaigždžių, kurios yra išsiskirsčiusios didesniais spiečiais — 10¹⁰ pasaulių salų.

Šitie žvaigždžių spiečiai kosmose astronomijos vadinami "ne-galaktinėmis miglomis", taigi "miglos už Paukščių Tako (Galaxis)". Jos yra suskirstytos įvairiomis klasėmis ir apibūdinamos pagal jų įvairias formas:

* "Eliptinės miglos" (jų dvi lydi Andromedo miglą ir viso

sudaro maždaug 17% visų žvaigždžių spiečių;

* "Spiralinės miglos" (jų gražiausias atstovas mūsų kaimynystėje yra Andromedo migla; jų tipui priklauso 80% visų pasaulių salų);

* "Netaisyklingos miglos" (prie jų priklauso Kapo arba Magelano debesys, esantieji pietiniam žvaigždžių danguje; joms priklauso 3% visų Paukščių Tako).

Ketvirtąjį ir paskutinį tipą reprezentuoja gražūs junginiai "Rutulinių žvaigždžių spiečių". Šitie rutuliniai spiečiai talpina savyje maždaug 100,000 žvaigždžių ir juos tenka laikyti atskiromis sistemomis už Paukščių Tako. Jie nelaikomi tikromis "ne-galaktinėmis miglomis". Mūsų Paukščių Takas, kuris yra spiralinė migla, yra lydimas maždaug 200 tokių rutulinių žvaigždžių spiečių.

Patyrinėję eliptines miglas, spiralines miglas, netaisyklingas miglas, mes pamatysime

(Tęsinys 9-tam psl.)

LAUMĖS KALBINA JAUNIKAIČIUS

— O kas tu tokia?

— Laumė!

— Laumė? — nustebęs kartoja vaikas.

— Taip! Geroji laumė.

Bernaitis sumišęs: pirmą syk mato laumę. Mėnulis šviečia stačiai jai į veidą. Ji jauna ir graži, kaip ne vienoj pasakoj. Ji meiliai žiūri, švelniai šypsosi, nes vaikas dailus ir jai patinka, kad drąsus. O šis visai sužavėtas. Jos šypsniui, kaip šiltos marių putos glosto širdį. Jis visai užsimiršęs. Žiūrėtų taip ir svaigtų be galo...

Juozo Švaisto nuotykių knyga PETRAS ŠIRVOKAS nukels jus į pasaulį, kur dar tebėra užburto pilys, seni karaliai, nuostabios karalaitės, gerosios laumės ir velniai. Šią įdomią knygą dar galima įsigyti Naujienų Administracijoje, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Jos kaina — tiksliai \$2.00. (Sk.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAICO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 iki 11 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiksliai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlOCK 4-5849
Rezidencija: HEmlOCK 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antradienį nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
Valandos: 2-4 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 2-7 val. p. p.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511

Ofiso telef.: YARds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val. kasdien. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GROvehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAICO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiate šaukite KEdzio 3-2868

Dr. Emily V. KRIUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antradienį, ketvirtadienį 6-8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro. Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Moterų ir vaikų ligos
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Nakti skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienius Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Telef. ofiso: PROspect 6-2240

Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5700 SO. WOOD STREET
(Prieš Southtown ligoninę)
PRIEMIMO VALANDOS:
2-4 kasdien ir 6-8 pirmad. ir penkt. Šeštadienį 2-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. CONSTANCE

O'BRIIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEmlOCK 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8. Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepiate viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAfayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

8 — NAUJIIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, OCTOBER 27, 1956

DR. VYT. TAURAS-

TUPČIAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St. (antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antradienį, trečiadienį ir penkt. 6-9 v. v. ir šeštad. 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS

Ofiso telef.: HEmlOCK 4-2123
6255 SO. WESTERN AVE.
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak. Trečiad., šeštad. ir sekmad. uždaryta.

DR. J. VAITAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak. Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŪTĖ)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J.

ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak. trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą.
Telefonas: HEmlOCK 4-7899
Namu tel.: HILLtop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Priima: Vakarais nuo 6 ir 9 val. Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų. Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2. Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę aki pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus.
Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Tikrinu klausą ir pagalbėju nepriegirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminuodami darome su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiana į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
Yards 7-1373

milžiniškus susispietimus, milijardų milijardus fix-žvaigždžių, panašių mūsų saulei. Lyg migla aptrauktas tų žvaigždžių spiečių regimumas yra aiškiamas ne dėl žvaigždžių formacijų tankumo arba milžiniško atstumo, kuris mus nuo tų pasaulių salų skiria. Čia veikia kitos aplinkybės. Pažiūrėkim į tokios pasaulių salos vidų, pirmiausia paimdami mūsų pačių Paukščių Taką.

Žiūrėkim iš mūsų žvaigždžių spiečiaus laukan į kitus tolimesnius Paukščių Takus su geriausiais žiūronais. Pamatysime kai kuriose vietose daug spiralinių miglų, o kitose — vietoje spiralinių miglų tik atskiras žvaigždes. Tos atskiros žvaigždės, be abejo, priklauso mūsų Paukščių Takui ir yra nuo mūsų daug arčiau, negu tie didieji pasauliai. Išilgai ištyrusios Paukščių Tako juostos didžiausiais teleskopais pagauinama labai mažai pasaulių salų, o kai kuriose vietose atrodo jų visai nėra. Tai neatitinka tikrąsiai, nes ir tos vietos, manoma, taip pat užpildytos tolimųjų Paukščių Takų sistemų. Tik, deja, mes negalime jų matyti, kadangi milžiniškos dulkių masės yra uždengusios jų matomumą. Šitos materijos masės tarp žvaigždžių astronomų vadinamos "interstelarine materija" ir ją mes matome įvairiuose pavidaluose:

- * Šviesūs miglų debesys;
- * Tamsūs debesys;
- * Dulkių formos materija už tamsių debesų;
- * Gazo formos materija tarp žvaigždžių;
- * Hageno debesys, pavadinti pagal tyrinėtoją, kuris šiuos silpnai šviečiančius miglos laukus pirmas aprašė.

Šviesūs miglų debesys, kuriuos mes vien tik savo akimis tarp žvaigždžių, lyg pieniškas dėmės, pastebime ir kurie didžiausiuose teleskopuose nesidalija į atskiras žvaigždes, susideda iš dujų ir dulkių masių, kurios arba iš fix-žvaigždžių gaunamą šviesą kur nors netoli reflektuoja ir todėl mums atrodo silpnai šviečiančiomis, arba labai šviesių ir karštų fix-žvaigždžių įtakoje yra pasidariusios pačios šviečiančiomis. Šios rūšies gražiausiu objektu yra garsi, nuogom akim matoma, Oriono migla. Mes ją randame dangiškųjų žvaigždžių Karde. Ją galima aiškiai matyti su lauko žiūronu. Tačiau tikras jos išsiplėtimas paaiškėja tik stebint ją su didžiausiais žiūronais. Ji siekia nuo Syrijaus iki Didžiojo šunies ir nuo Jaučio iki Hijaū.

Šitie šviesūs miglų debesys visai neturi sureguliuotos struktūros, todėl astronomai juos vadiną dar "difuzinėmis miglomis". Pagal išvaizdą jie yra labai panašūs į mūsų žemės oro debesis.

Oriono miglos tyrimas sako, kad ji nuo mūsų yra 1750 šviesmečių atstume, turi didžiausią diametrą iš 100 šviesmečių ir jos masė yra 180 kartų didesnė, negu mūsų saulės

masė. Spektras — išdalijus jo šviesą — rodo, kad Oriono migla turi vandenilio, heliumo ir azoto. Tik dar neišaiškinti lieka jos judesiai savo viduje. Yra manoma, kad šita migla sukasi pati aplink save, kaip ji palyginus pamažu tiesiu kursu skrieja erdvėje.

Šviesių miglos debesų antras pavyzdys yra taip pat graži ir didelė šiaurinės Amerikos migla. Jos diametras sudaro 32 šviesmečius, jos tūlumas nuo mūsų 608 šviesmečiai, jos masė viršija mūsų saulę 7 kartus. Savo toki vardą ta migla gavo todėl, kad jos konfūrai stebėtinai panašūs šiaurinės Amerikos kontinentui.

Mūsų dangaus Paukščių Tako juostoje yra netaisyklingi išsišakojimai, dideli plotai "gilių tamsumų", kur nepastebima jokia žvaigždė; "juodos duobės" ir "visiškos tuštumos" mūsų žmogiškųjų tyrinėtojų laikomos "tamsių debesų" padariniais. Jie koncentruojasi mūsų pasaulių salos lygumoje, ant "žvaigždžių linzės" piūvio, arba, kaip tyrinėtojai sako, "rotacinėje lygumoje". Taip pat ir svetimų žvaigždžių spiečių foto nuotraukose aiškiai pastebimi stori, masyvūs diržai, kurie supa šviečiančių saulių sambūrius.

Viena garsi "tamsi migla" mūsų Paukščių Tako jūrininkų yra pavadinta "Anglies Maišu". Tokios tamsios masės uždengia už jų esančias žvaigždes ir sutrukdo matomumą tų dangaus plotų, kur jos guli. Astronomai mano, kad tie "tamsūs debesys" susideda iš pasaulio dulkių ir taip juodi atrodo todėl, kad tarp jų ir spinduliuojančios Paukščių Tako diademos yra didelis nuotolis. Jeigu šitie "tamsūs debesys" gulėtų plotuose tarp retai esančių žvaigždžių, tai juos mes matytume, kaip silpnai šviečiančias "šviesias miglas". Labai didelius "tamsius debesis" mes randame žvaigždžių pavėiksluose: Uodega, Skydas, Skorpionas, Gyvatės Nešėjas, Kasiopeja, Vežikas ir Jautis. Kai kurie "tamsūs debesys" yra nuo žemės 3,000 šviesmečių, o kiti 11,600 šviesmečių atstume. Wisi jie priklauso mūsų Paukščių Takui.

"Dulkių formos materija už tamsių debesų" savo buvimą išduoda tuo, kad ji susilpnina už jos gulinių žvaigždžių šviesą. Tokius įrodymus davė matematiški apskaičiavimai ryšium su šviesumo matavimais. "Dujų formos materija tarp žvaigždžių" jaučiamą spektro analizės pagalba išdalijus ir išaiškinus jos šviesą. Tyrinėtojai erdvėje tarp žvaigždžių išaiškino buvimą titano, natrio, kalcio, kalio ir vandenilio elementų, o taip pat susijungimus tarp atskirų elementų, būtent: truputis vandenilio ir natrio, anglies ir azoto, vandenilio ir anglies.

Ką tai reiškia? To klausimo atsakymui dabar dirba astrofizikai ir chemikai su ypatingu

(Tęsinys 10 psl.)

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 27, 1956

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemei.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasi-
rinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

• PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE

Laikas susirūpinti, kad mūsų artimieji turėtų sotą kalėdinį stalą ir tinkamą aprangą. Pasinaudokite mūsų lietuviškų, sąžiningų ir pigių patarnavimų, užsakydami maistą, vaistus, avalynę ir angliškas medžiagas, ir pasiųsdami savo supakuotus siuntinius iki 19 svarų neto. Išsirinkę patinkamus siuntinius kartu su adresais ir money orderiais pasiųskite mums, ir Jūs šiek tiek su dėkingumu minės Jūs (i Azijos Sibiro \$140 daugiau). Garantuojame 100%.

No. 8 20 sv. cukraus	\$13.34	5 sv. cukraus 5 sv. ryžių 4 sv. 7 ozs. K. Taukų	No. 38 20 sv. ryžių	\$18.17
No. 9 20 svarų K. Taukų	\$23.00	No. 35 10 sv. dėžė kumpio 10 sv. Salami dešros	No. 40 15 sv. bec. lašinių 5 sv. Salami dešros	\$26.00
No. 22 2 sv. gr. pupelių kavos 1 sv. 2 ozs. šokolado 2 sv. sviesto 4 sv. 7 ozs. ryžių 2 sv. 3 ozs. bec. lašinių 4 sv. 7 ozs. K. Taukų 1 sv. 2 ozs. muilo 1 sv. arbatos 1 sv. 2 ozs. Sk. muilo	\$29.61	No. 36 2 sv. kumpio 2 sv. Salami dešros 2 sv. bec. lašinių 2 sv. 3 ozs. K. Taukų 1 sv. pupelių kavos 2 sv. sviesto 1 sv. cukraus 1 sv. pieno miltelių 1 sv. šokolado 14 ozs. kokavos 15 ozs. razinų 200 cigarečių Chesterfield	No. 51 Worsted 3 1/2 jardo (Viln. vyr. eilutei) Melton 3 yards (Viln. žiem. paltui). Šilkinis pamušalas, 6 y. Vyriški odiniai batai, moteriški od. bateliai, 3 p. mot. rayon kojinių. Rayon skarelė spalvota (Daiktų spalva ir dydį reikia nurodyti).	\$134.00
No. 30 20 sv. 1 rūš. K. miltų	\$14.66			
No. 31 5 sv. 1 rūš. K. miltų	\$18.11			

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 WEST 26th STREET, CHICAGO 23, ILL. Tel.: GR 7-2126

Siuntiniai į
Lietuvą
ir Rusiją

CENTRAL PARCEL SERVICE YRA
VIENINTELĖ ISTAIGA CHICAGOJE,
INTURISTO IGALIOTA.

Aukštos kokybės vilnos, angliškos medžiagos. Standartiniai audinių siuntiniai. Standartiniai maisto produktų siuntiniai.

Anti-Polio serumas, streptomicinas, cortisonas, serpasilis ir kitokie vaistai pristatomi oro paštu per keletą dienų.

Reikalaukite mūsų naujų katalogų.
Užsakymai be eilės priimami.

Jei norite pasiųsti Jūsų pačių sudarytą siuntinį — prašome paskambinti dėl susitarimo — Wabash 2-9354. Mes žymiai padidinome savo tarnautojų skaičių ir dabar galime priimti Jūsų siuntinius daug greičiau, negu pirmiau priimdavome.

Mūsų greitas ir patikimas patarnavimas yra gerai žinomas čia ir Lietuvoje. Nuo 1947 metų mes esame pristatę daug dešimčių tūkstančių siuntinių, nepraradę nė vieno.

Atidara nuo pirmadienio iki penktadienio nuo 9:00 val. ryto iki 4:30 val. po pietų.

Central Parcel Service, Inc.

Suite 1200, 220 So. State St., Chicago 4, Ill.

Tel.: Wabash 2-9354

Mūsų skyrius — Gordon Travel Service turi didelį patyrimą ruošti keliones į

EUROPA ★ AUSTRALIJA,
PIETŲ AMERIKĄ IR T. T.

laivais ar lėktuvais. Visi bilietai parduodami normalia kaina.

Mes turime taip pat informacijų dėl kelionių į LIETUVĄ.

GORDON TRAVEL SERVICE
Suite 1300
220 So. State Street, Chicago 4.
Tel.: WEBster 9-6362

Informacijos
Dėl
Kelionių

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

atsidėjimu. Čia mes randamės vėl mūsų žinojimo kraštutinėje riboje, naujo tyrinėjimo priekyje. Galvojama, kad galima pagrįstai daleisti, jei tuose "laukiniuose medžiagos susibūrimuose" gali kurtis cheminiai junginiai, tai tenai vyksta atominės reakcijos; atomai formuojasi į molekules — tenai visai viešai lauke tarp žvaigždžių vyksta amžina kūryba ir nauja kūryba. Todėl, ar ta pasaulių medžiaga, kuri tenai milžiniškose masėse guli, laikytina "negyva ir sustingusi", kūrybos atmatomis, nuo pasaulio statybos likusia nesunaudota medžiaga, arba kometų pamesta materija ar fix-žvaigždžių išstumta medžiaga, dar nėra jokio atsakymo, bet visgi galima manyti, kad šita "materija tarp žvaigždžių" gali būti "chaosas", kūrėjo vapna, iš kurios viskas veržiasi į formas ir pavidalą.

* * *

"Materija tarp žvaigždžių" yra labai netaisyklingai padalinta tarp pasaulių salų. Nors ir yra šiek tiek miglų ir tamsių debesų, turinčių tūkstančius šviesmečių išilgai ir skersai, taip pat ir storumo, tačiau erdvė tarp žvaigždžių, o juo labiau erdvė tarp pasaulių salų yra neįsivaizduojamai tuščios.

Pascual Jordan mums apie tai aiškina: "Pagalvokime, kad mesuskaitomose spiralinėse miglose esančių žvaigždžių ir materijų visa masė išgaruotų, pavirstų į dujas ir šitos dujos visoje pasaulio erdvėje proporcingai išsidėstytų. Kiek materijos tektų vienam kubiniam centimetru? Tikrai visai mažas masės kiekis. Nors milžiniški masės kiekiai yra susipietę į daugybę milijardų žvaigždžių spiralinėse miglose, tačiau prieš jas esančios kosmoso erdvės platybės yra taip viršijančiai didelės, kad bendras masių tirštumas turi būti labai mažas. Tokioje tariamoje skystomis dujomis proporcingai užpildytoje pasaulio erdvėje iš žaidimo kauliuko, sve-

riančio tik vieną gramą, sudarytų piūvio linija 20,000 kilometrų ilgumo".

Kaip bebūtų tuščia erdvė, visgi yra galima, kad dvi spiralinės miglos susiduria viena su kita, pirmiausiai miglų lizde. Taip, mūsų astronomai jau turėjo galimybės stebėti tokių dviejų porų miglų susidūrimą; tai iššaukė padidėjusį spinduliavimą ir radijo bangų atsiradimą. Tikrumoje tas reiškinys kosmine katastrofa nelaikytinas. Kadangi spiralinėse miglose atskiros žvaigždės viena nuo kitos stovi atitolusios daugelį šviesmečių, yra neįmanoma, kad dvi žvaigždės viena su kita susidurtų; taip pat ir traukos santykiai žvaigždžių sukuriuose laike tokio tarpu savinio perskridimo vargu ar pasikeičia. "Taigi, tokiu būdu susitikusių spiralinių miglų žvaigždžių šarvai skrieja pro viens kitą maždaug dešimties milijonų metų bėgyje, bet be pastebimo viens kito trukdymo" (Jordan).

Tokio pasaulių susidūrimo būna paveikiami tik tamsūs debesys ir dujų masės. Jie lekia vidutiniškai 1,000 kilometrų greičiu į sekundę ant viens kito, susitrina, sudega arba išsibarsto kosmose. Tuo išaiškinamas buvimas tokių pasaulių salų, kuriose jokių pasaulio dulkių, nė dujų daugiau nerandama.

Šiuo atidengimu yra išaiškinta paslaptis nuo dulkių ir dujų masių "išvalytų" pasaulių salų. Taip pat mes žinome, kad mūsų Paukščių Takas, kaip ir Andromedo migla ir kiti kosminiai "kelionės draugai" mūsų miglų lizde dar jokio tokio "pasaulių susidūrimo" nėra pergyvenę — kadangi tarp žvaigždžių jie tebeturi materijos.

Pascual Jordan apie šiuos dangaus įvykius gali pranešti dar vieną stebėtiną faktą: "Viename žinomame miglų susibūrimo, kuris turi nuo dulkių švarias miglas, laike trijų milijardų metų kiekviena migla yra vidutiniškai maždaug dvidešimtį kartų su kita migla persikryžiusios".

Čia paminėtina jauniausia astronomijos tyrimų šaka — radijo astronomija, kuri kalbamu klausimu yra suteikusi naujų būdingų davinių. Radijo astronomija bazuojasi tuo faktu, kad ne tik šviesa iš dangaus kūnų, jų sambūrių ir taip pat tarpžvaigždinės materijos (jei-

gu ji šviečia) gali būti išspinduliuota, bet taip pat ir energija (formoje elektromagnetinių bangų, kurių ilgumas svyruoja tarp vieno centimetro ir dešimties metrų). Tamsiosios masės, kurios jokių šviesos spindulių nesiunčia, gali būti sužinomos per tą elektromagnetinį spinduliavimą.

Su milžiniškais radaro įtaisais (jie yra dideli dėl to, kadangi nuo priėmimo širmos didumo priklauso siekiamasis atstumas) astronomai pagautuos tuos bangavimus. Jie girdi juos (čirškinių, traksėjimų, ūžesių ir trukdymo garsų formoje) iš žvaigždžių, pasaulių salų ir medžiagos masių erd-

(Tęsinys 12-me psl.)

**D. JURJONO
BENDROVĖ**
3251 So. Halsted St.
Tel.: CA 5-1064

Didžiulis pasirinkimas dažų žemiausiomis kainomis pradedant \$1.88 už galioną.

Tapetai — pirmas ritiniukas normalia kaina, o antras pridedamas

NEMOKAMAI.

Daug prekių gauta iš Europos ir Japonijos: Porcelanas, kristalas, meniški padėklai, kišeniniai peiliai, žirkklės.

Daug dovaninių prekių ir įrankių. Krautuvė atidaryta kasdieną įprastomis valandomis ir šventadieniais nuo 11 iki 5 valandos po pietų.

CHEMISTS and PHYSICISTS

Affiliating with us now — You can Look Forward to a Bright and long future.

Send Resume Including Full Details of Education, experience and salary requirements to

MR. C. E. LEACH

TEXAS BUTADIENE & CHEMICAL CORP.

P. O. Box 777

Channelview, Texas

EXCELLENT POSITIONS IN A NEW HOUSTON, TEXAS

PETRO CHEMICAL PLANT

CHEMISTS

Work in New Modern well equipped laboratories,

Butadiene and Aviation Gas Experience in

Hydro-Carbon analysis.

Also openings for

PHYSICISTS

(process analysers)

HIS HONOR — THE MAYOR?

Bill's eagerness to learn is sure to take him far—if we see to it now that he gets the education every child deserves. We can all help by joining our local community conferences on schools! For helpful, free booklet, write: Better Schools, 9 East 40th St., New York 36, N. Y.

Anglų Kalbos Pamokos

K. GINEITIS

6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEmlock 4-8037

(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.

1 dol. 25 ct. val. — privačios.

VERTIMAI • PILIETYBĖ • LAIŠKAI

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR RUSIJĄ

Didžiausioji firma Amerikos žemyne

J. Kamienski - Janique Trading Co.

Atidarė antrą ofisą Chicagoje

2551 W. 63rd Street, Chicago 29, Ill. Tel.: HE 4-2380

2314 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill. Tel.: BR 8-6780

Visiška kiekvieno pasiūsto siuntinio garantija.
Svorio riba, siunčiant paprastu arba oro paštu, 22 svarai.

Pristatymo laikas — oro paštu — 2-3 savaitės;
paprastu paštu — 2-3 mėnesiai.

Jūsų giminės Lietuvoje gaus siuntinius visai nemokamai.
Ofisai atdaryti kasdien nuo 12 iki 8 val. vak. siuntiniams į Rusiją.

Konkursas chorinei Linksma kampelis dainai parašyti

Lietuviškos dainos ugdymui, didelis muzikos meno gerbėjas, Steponas Bučmys, gyv. Dayton, Ohio, paskyrė \$150.00 premiją už parašymą originalios ir nuotaikingos dainos mišriam ar vyrų chorui su solo vyro balsui; su pritarimu ar a capella, ne trumpesnės 120 taktų. Teksto pasirinkimas laisvas. Kūrinys turi būti nurašytas ne autoriaus ranka su pridėtu slapyvardžiu, kurio paaiškinimas su autoriaus vardu ir antrašu atskirame užklijuotame voke, turi būti pristatytas ne vėliau kaip 1957 metų vasario 16 dienos antrašu: J. Žilevičius, 230 Inslee Place, Elizabeth 1, N. J. ("Muzikos žinių" 1956 m. balandžio-birželio skelbta data gruodžio 15 d. pakeičiama į "1957 m. vasario 16 d."). Jury komisija bus paskelbta vėliau. Už kūrinį, pripažintą pirmajai premijai, skiriama \$100.00, už antrąją — \$50.00. Ar galės vienas ir tas pats autorius gauti abi premijas, sprendžia jury komisija. Premijuotieji veikalai pereina premijų skyrėjo nuosavybėn su išleidimo teise. Varžybose kviečiami dalyvauti bet kur gyvenę lietuviai kompozitoriai.

Juozas Žilevičius,
konkursui praveisti įgaliotinis

NAUJA UNIFORMA

Galgotzy buvo vienas iš gambiausių ir kartu humaniškesnių generolų Austro-Vengrijos kariuomenėje. Imperatorius Franz-Joseph buvo jam ypač palankus.

Kai Galgotzy buvo pakeltas generolu, tai aišku, kad jam prireikė naujos uniformos. Bet jam buvo sunku skirtis su senąja. Kadangi jo būstinė buvo toli nuo Vienos, tai jis, ilgai negalvodamas, pasiuntė telegramą kariškam siuvėjui:

"Skubiai reikalinga uniforma vidutiniško dydžio generolui".

"SANTAİKA"

Tardytojas klausia būdinčio policininko:

— Ar tamsta žinai, kur įvyko peštynės praeitą naktį?

— O kaip gi, pone tardytojau! Smuklėje "Santaika".

BE REIKALO

— Pone, tamstai nėra reikalo šluostyti servetėlę peili ir šakutę, — tarė restorano savininkas.

— Jūs taip manote?

— Žinoma! Mano valgykloje viskas švaru, o tamsta tik be reikalo sutepi servetėlę!

FILOSOFAS

— Jonai, kodėl taip susimąstęs?

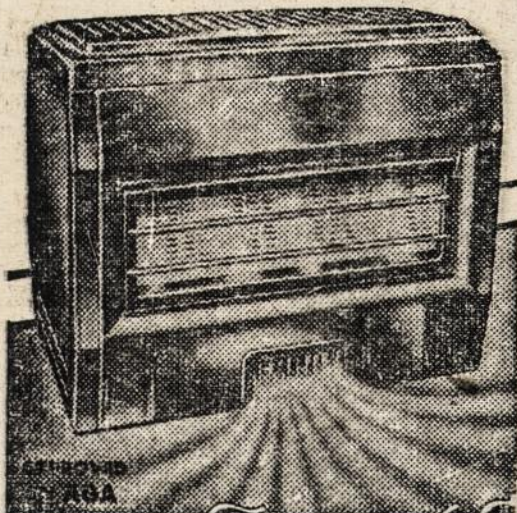
— Galvoju ir negaliu suvokti, kur dingsta medis, kai į lentą įkalti vinį...

PEČIAI NUO \$29.00 IR BRANGESNI

Pasinaudokit
nepaprastai
reta proga

Didžiausias pasirinkimas
IVAIRIŲ BALDŲ

Duodame prekes išmokėjimams
—Lietuvių valdoma įstaiga.

FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 WEST ROOSEVELT ROAD

Telefonas: SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

pataria:

1. Nepraleiskit visų uždirbtų pinigų. Taupykit nors dalį.
2. Pinigams padėti nereikia važinėti. Jūs galite pasiųsti paštu. Mes apmokėsime pašto išlaidas.
3. Planingas taupymas visados moka gerus dividendus.

2202 W. CERMAK ROAD

Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres

Chartered and supervised by the U. S. Government

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryte iki 5 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9-tos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 1 valandos po pietų. Prešadieniais visai neatidaryta.

Mes mokame Aukštą Dividendą

MIDLAND

Savings and Loan Association

PER 40 METŲ.
VISŲ LIETUVIŠKŲ
KOLONIJŲ
SAUGIAUSIA IR
PILNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

SIUNČIAME SIUNTINIUS JŪSŲ GIMINĖMS Į LIETUVĄ

Primame:

VARTOTUS IR NAUJUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ,
AUDINIUS IR ODAS BATAMS.

Didelis pasirinkimas medžiagų, batų, skepetaičių, odų mūsų krautuvėse

AMERPOL ENTERPRISES

(CENTRAS)

11601 JOS. CAMPAU AVE., DETROIT 12, MICH.

6618 MICHIGAN AVE. (skyrius) TEL. TO. 8-0298

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, - TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADEK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: LAfayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradi., Penktadi. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų.
Trečiadi. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

T. KUCZEWSKI & CO. naujoje vietoje

4102 ARCHER AVENUE

Tel.: FRontier 6-6399

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas,
vaistus ir maistą produktus. Senus ir naujus daiktus
priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu muitu,
ir pristatymas garantuojamas.

REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje.

Siuntiniai pristatomi gavėjui 5-6 savaitę bėgyje.

Ofisas atdaras: Nuo pirmadi. iki šeštadi., nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

RUDENINIS NAUJIENŲ VAKARAS

LAPKRIČIO 11 DIENĄ

Detroito Dramos Mėgėjų Sambūris

NAUJIENŲ VAKARE

vaidins 3 veiksmų komediją

"PIRMASIS SKAMBUTIS"

(Tęsinys iš 10-to psl.)

vėje, kur jų niekados nėra matę. Tikrai, šita tyrimų forma yra atidengiamos visai naujos kosmoso sritys, į mūsų supratimą ateina reiškiniai, kurių mes kitaip nesužinotumėm; žvaigždės ir pasauliai gali būti įtraukti kosmoso žemėlapiuose, kurių kitaip mes negalėtume padaryti. Ir apie mūsų

pačių Paukščių Taką yra gaudama papildomų žinių. Pavyzdžiui, atitinkami plotai, kurių mes negalime matyti, išryškina savo "veidą" per girdimą spinduliavimą. Su šia galimybe galima atidengti net atskirus dangaus kūnus. Šiandien mes žinome jau visą eilę "radijo žvaigždžių", saulių, kurių egzistencija mums tik per tą atominių vyksmų "siunčiamąją galimybę" yra sužinota.

Tai yra paslaptis: kur kosmose be paliovos vyksta judėjimas, medžiagų apyvarta, kūryba arba žlugimas — ten veikia energija. Tas energijas, ar jos būtų matomos, ar nematomos, pagaut, teisingai iššifruoti ir išaiškinti — yra svarbiausias kosmoso tyrimų darbo uždavinys.

Iš vokiečių kalbos vertė

L. Kvečas

MALONUS ŽODELIS

Vienas jaunas jūrininkas užėjo kartą į uosto smuklę. Padavėja buvo labai daili ir švari, o smuklė — taip sau.

— Žuvį ir maionų žodelį! — trumpai pasakė jūrininkas.

Padavėja atnešė žuvį ir nė žodžio netarus padėjo ant stalo.

— O malonus žodelis?

— Geriau nevalgyk jos!

THE G-E VACUUM CLEANER
you never have to lift!

NOW AT A NEW

LOW PRICE

\$69⁹⁵

with
a complete
set of
attachments

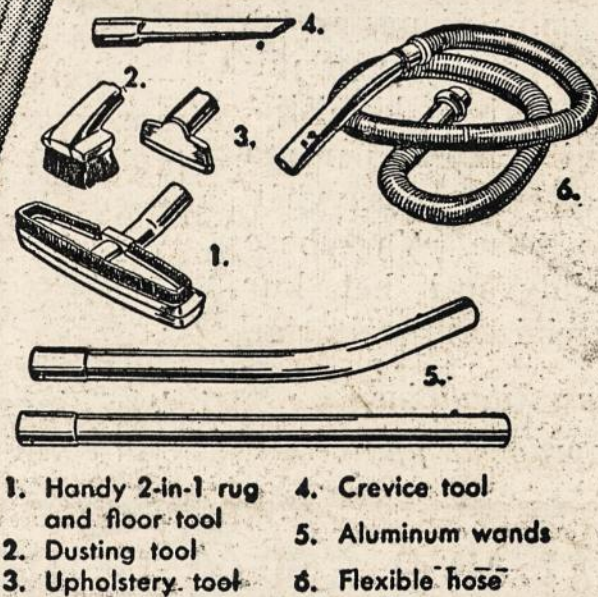
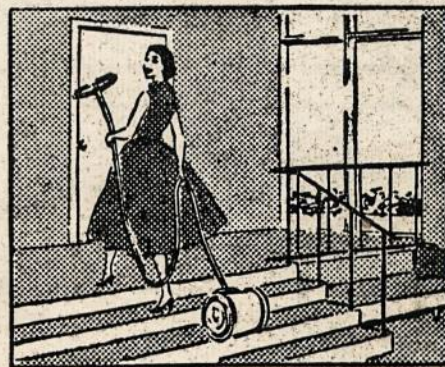

1956 "Roll-Easy"
VACUUM
CLEANER

- Giant 12" wheels
- Powerful G-E motor
- Extra-large "Throw-Away" bag
- Quiet—no static
- Color-styled in turquoise and copper

Come in for a
FREE
DEMONSTRATION!
EASY TERMS AVAILABLE!

ROLLS ANYWHERE
EASILY — EVEN UP
AND DOWN STAIRS!

1. Handy 2-in-1 rug and floor tool
2. Dusting tool
3. Upholstery tool
4. Crevice tool
5. Aluminum wands
6. Flexible hose

ILLINOIS FURNITURE
and RADIO CO.

1570 N. MILWAUKEE AVE.

HUMBOLDT 6-1600

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS